

SOCIALPEDAGOGISKT ARBETSSÄTT I SKOLAN FÖR ELEVER MED ADHD

SOCIALPEDAGOGER

ENDRITA KCIKU
MAJLINDA GASHI

SOCIALPEDAGOGISKT ARBETSSÄTT I SKOLAN FÖR ELEVER MED ADHD

SOCIALPEDAGOGER

ENDRITA KCIKU
MAJLINDA GASHI

Kciku, E & Gashi, M. Socialpedagogiskt arbetssätt i skolan för elever med ADHD. Socialpedagoger. *Examensarbete i Handikapp- och rehabilitering vetenskap (15 hp)*. Malmö Universitet: Fakulteten för hälsa och samhälle, institutionen för socialt arbete (2023).

Abstrakt

Bakgrund: I skolor har det socialpedagogiska perspektivet börjat ta en större plats i det pedagogiska arbetet med elever. Grunden i socialpedagogik är den samhälleliga fostran som genom socialpedagogiskt arbetssätt leder till ett förändringsarbete. Det socialpedagogiska bemötandet är en viktig del i arbetet med elever som har ADHD. Socialpedagogiska utgångspunkten ger dessa elever individuella förutsättningar för att klara av vardagen. **Syfte:** Syftet med studien är att undersöka vilket socialpedagogiskt stöd elever med ADHD får i skolan. Det som ytterligare ska beaktas är socialpedagogernas arbetssätt och metoder i skolan för stödet elever erbjuds, dessutom ska socialpedagogens roll i skolan utforskas. **Metod:** Det är en kvalitativ studie där anställda socialpedagoger blivit intervjuade och där det gjorts en tematisering på empirin. **Resultat:** Slutsatsen visar att elevers välbefinnande, närvaro och sociala svårigheter har främjats i de skolor socialpedagoger varit anställda. Dessutom är samverkansprocessen en central del i det socialpedagogiska arbetet med elever. Därför att socialpedagogen behöver samarbeta med olika professioner för elevens individuella behov. Resultatet visar att varje elev med ADHD har ett individuella socialpedagogiskt behov.

Nyckelord: ADHD, elever med särskilda behov, socialpedagogik, socialpedagoger, Sverige, utbildning.

SOCIAL PEDAGOGICAL APPROACH IN SCHOOL FOR STUDENTS WITH ADHD

SOCIAL PEDAGOGUE

ENDRITA KCIKU
MAJLINDA GASHI

Kciku, E & Gashi, M. Social pedagogical approach in school for students with ADHD. Social Pedagogue. *Thesis in Disability- and rehabilitation science (15 hp)* Malmö University: Faculty of Health and Society, Department of social work (2023)

Abstract

Background: In schools, the social pedagogical perspective has begun to occupy a more prominent role in the educational work with students. The foundation of social pedagogy is societal upbringing, which, through social pedagogical methods, leads to a process of change. The social pedagogical approach is a crucial component in working with students who have ADHD. The social pedagogical framework provides these students with individual conditions to cope with their everyday lives. **Purpose:** The aim of the study is to investigate the social pedagogical support received by students with ADHD in school. Additionally, the working methods and approaches of social pedagogues in the school for the support offered to students with ADHD will be investigated. Furthermore, the role of the social pedagogue in the school will be explored. **Method:** A qualitative thematic analysis of the interviewed social pedagogues in schools. **Conclusion:** The conclusion of the study results in student's well-being, attendance in school and social difficulties that social pedagogues have promoted. In addition, the collaborative process is important in the social-pedagogical work with students in school. Because the social pedagogue needs to collaborate with other professions for the student's individual needs. The results show that each student with ADHD needs an individual social-pedagogical plan.

Keywords: ADHD, education, social pedagogy, social pedagogue, school social workers, special needs students, Sweden.

FÖRORD

Först vill vi rikta ett stort TACK till alla deltagare som velat vara med i studien. Vidare har eran deltagande bidragit till att öka förståelsen för det socialpedagogiska arbetet i skolan med elever samt socialpedagogens roll i skolan.

Slutligen vill vi tacka vår omgivning som har stöttat och motiverat oss under arbetets gång.

Vi hoppas att socialpedagoger ses som en viktig resurs i skolan för elevers personliga utveckling och välbefinnande.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	5
1.1 PROBLEMFÖRMULERING	6
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	6
2. BAKGRUND	7
2.1 HISTORISK FRAMVÄXT	7
2.2 SOCIALPEDAGOGISKT UTGÅNGSPUNKT	8
2.3 ELEVER MED ADHD I SKOLAN	8
2.4 SOCIALPEDAGOGISKA METODER.....	9
3. TIDIGARE FORSKNING	9
3.1 SOCIALPEDAGOGENS ROLL.....	10
3.2 SOCIALPEDAGOGISKT ARBETSSÄTT.....	11
3.3 ELEVER MED SÄRSKILDA BEHOV.....	13
3.4 REFLEKTIONER	14
4. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	14
4.1 PROFESSIONSTEORI OCH HANDLINGSUTRYMME	15
5. METOD	16
5.1 VAL AV METOD	17
5.2 URVAL AV DATA	17
5.3 ANALYS TILLVÄGAGÅNGSÄTT.....	18
5.4 ETISKA ASPEKTER	18
6. RESULTAT OCH ANALYS	19
6.1 SOCIALPEDAGOGEN I SKOLAN	19
6.1.1 RELATIONSSKAPANDE	19
6.1.2 SOCIALPEDAGOGISKT ARBETSSÄTT.....	20
6.1.3 SAMVERKAN.....	23
6.2 ELEVER MED SÄRSKILDA BEHOV	25
6.2.1 ADHD I SKOLAN.....	25
6.2.2 ELEVER UTAN DIAGNOSER	26
6.3 SKOLANS FÖRUTSÄTTNINGAR	27
6.3.1 LEDNING	27
7. DISKUSSION	29
7.1 SAMMANFATTNING	29
7.2 METODDISKUSSION	30
7.3 RESULTATDISKUSSION	31
7.4 VIDARE FORSKNING	32
8. REFERENSER	33
BILAGA 1	36
BILAGA 2	38

1. INLEDNING

Samhället är i en ständig förändring likaså den pedagogiska behoven i skolor där det tydligt framgår att grundskolan inte är anpassad efter elever med särskilda behov. I en undersökning av Skolverket (2021) har elevers upplevelser av skolgången lyfts upp. Allt fler elever idag upplever svårigheter i deras skolgång och för att dessa elever ska få bra förutsättningar för att lyckas med sin skolgång krävs det att resurserna ökar i skolorna. I den här kvalitativa studien har en avgränsning till ADHD som är en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning gjorts. Detta på grund av den ökade diagnosticeringen hos barn den senaste åren (Björvall, 2021).

I skollagen (2010:800) kap 3 2§ står det tydligt att eleverna ska ges möjlighet till personlig utveckling utifrån egna förutsättningar. Dessutom finns det ett stycke som förklarar att om eleven har svårigheter med att nå målen, ska särskilt stöd ges till eleven för att främja de negativa konsekvenserna. I en utredning från Skolinspektionen (2020) framkommer det att yrkesgruppen socialpedagoger börjat ta plats i skolorna i dag. Genom att anställa socialpedagoger uppfyller skolorna dem krav som står med i skollagen för elever med särskilda behov.

I tidningens debatter idag ser man många diskussioner om problematisk skolfrånvaro som blivit allt vanligare. Denna problematik medför konsekvenser för elever då det leder till att eleven inte är delaktig i fysiska aktiviteter i skolan. Eleven blir inte heller delaktig i samhället vilket leder till en försämrad hälsa och utanförskap. För att kunna bidra till en förbättring för eleven i individ och samhällsnivå är det viktigt att arbeta för att öka närvaron. Genom att ta tag i problemet och kartlägga det så tidigt som möjligt. Bidrar det med en ökad närvaron och delaktighet och på så sätt minska utanförskap (SOU 2016:94). För att skolorna ska kunna jobba med elever sociala aspekt har socialpedagoger tagits in som komplement till elevhälsoteamets arbete (Skolinspektionen, 2020).

I en artikel framkommer det att man tagit upp ett förslag om att anställa fler socialpedagoger på skolor i en kommun i Sverige men att barn- och utbildningsnämnden nekar till detta förslag. Trots att efterfrågan och behoven är stora i denna kommun av socialpedagogen väljer de att neka till förslaget. Det framkommer även att socialpedagogen avlastar läraren i de sociala arenorna i skolan, vilket leder till att läraren upplever ett bättre arbetsförhållande. Socialpedagogen är inte bara till stöd för avlastning, utan har rätt kompetens för att bemöta elever med sociala problem i skolan (Alvarsson, 2018 & Skolinspektionen, 2020).

Att arbeta strukturellt och individuellt genom att använda socialpedagogiskt arbetssätt är en förbättring för människor och deras levnadsförhållande. Socialpedagogik har som mål att utveckla individens kunskap och utveckling i sociala arenor. Socialpedagogik är ett utforskat ämne i skolan (Eriksson & Markström, 2000).

1.1 Problemformulering

Det finns hög press på skolor där lärare upplever att de har en hög arbetsbelastning på grund av bristande förutsättningar att fokusera på undervisningsprocessen. I en granskning av Skolinspektionen (2020) har det framkommit att avlastning för lärare såsom exempelvis socialpedagoger eller resurser förebygger en ökad studiero och en ökad närvaro för eleverna. Syftet med granskningen är att få en bild på förändringen och förbättringen i skolan genom att anställa fler resurser som förebygger barnens behov men också avlastningen för läraren.

Skolinspektionen (2020) lyfter även upp att det finns behov av att anställa socialpedagoger eller resurser med kompetens riktad till neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta styrker även Bjärvall (2021) i sitt reportage att diagnosticeringen av ADHD har ökat bland både vuxna och barn den senaste åren. Den här funktionsnedsättningen kännetecknas av koncentrationssvårigheter och impulsivitet, vilket gör att individer upplever svårigheter med att fokusera i skolan. Svårigheter med koncentrationen behöver inte nödvändigtvis bero på en diagnos det kan handla om att individen har svårigheter hemma eller i skolan (a.a.). Genom socialpedagogen eller resurspedagogen är det lättare att identifiera barnets individuella behov och se helheten av både diagnosen samt omgivningen (Skolinspektionen, 2020).

I alla svenska skolor finns det en elevhälsa som består av professionella aktörer som har i uppdrag att stödja och främja elevernas hälsa. Enligt lägesbedömning (2020) ska elevhälsans hälsoteam ha en samverkan med socialpedagoger. Det framkommer att samverkan brister i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet eftersom det har visat en ökad psykisk ohälsa bland elever (a.a.). Ytterligare brister skolan i att underrätta de svårigheter som finns för att kunna utveckla en förbättring så att man kan erbjuda ett individuellt anpassat stöd till eleverna. Genom att erbjuda elever som är i behov av extra anpassning leder det till en ökad framgång med studier. Det är då viktigt att det förekommer rätt kompetens inom elevhälsan. Detta stärker förståelsen för den problematik som uppstår hos eleverna och därför kan man hitta rätt anpassat stöd till dessa elever (a.a.). Skolverket (2023) skriver dessutom att det sedan 2023 2 juli kommit nya skrivelser av skolans elevhälsoarbete i skollagen. Dessa skrivelser ska ge en förtydligande i skolans uppdrag av elevhälsoarbetet, där en tidigare utredning visat att elevers lärande, utveckling och hälsa påverkats negativt av bristande insatser.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att undersöka vilket socialpedagogiskt stöd elever med ADHD får i skolan. Det som ytterligare ska beaktas är socialpedagogernas arbetssätt och metoder i skolan för stödet eleverna erbjuds, dessutom ska socialpedagogens roll i skolan utforskas. Frågeställningarna är följande:

1. Hur ser stödet ut för elever som har ADHD i skolan?
2. Vad har socialpedagogen för roll i skolan?

2. BAKGRUND

Bakgrunden kommer att presentera den socialpedagogiska framväxten i samhället och dess utveckling i skolan. Socialpedagogens yrkesroll och den neuropsykiatriska funktionsnedsättningen ADHD kommer att presenteras djupare i detta avsnitt.

Människor i samhället som har särskilda behov kan få bättre möjligheter till levnadsförhållande när de som jobbar med dessa människor använder sig av ett socialpedagogiskt arbetssätt. Det är viktigt att kunna bemöta och förstå att alla människor är olika och att de har olika funktionsnedsättningar (Eriksson & Markström, 2000). Eriksson m.fl. (2013) menar på att ett socialpedagogiskt förhållningssätt och gemenskap är viktigt att ta med sig i arbete med människor för att kunna stärka gemenskapen. Vidare framkommer det vilka motgångar och möjligheter som förekommer för professioner i skolan när de arbetar på ett socialpedagogiskt arbetssätt (a.a.).

2.1 Historisk framväxt

Cederlund (2017) beskriver begreppet socialpedagogik som ett uppsamlad kunskapsområde inom samhället som beskriver fostran för barn och ungdomar. Det betyder att gemenskapen och det individuella lärandet ska forma individen. Det är Karl Mager, en tysk pedagog som först förklarade begreppet socialpedagogik år 1844. Magers pedagogiska perspektiv fick en vändning efter hans tid som privatlärare, där han lyfte fram betydelsen av inkluderande lärande och att alla ska kunna få lika möjligheter till utbildning (a.a.). Pedagogen Friedrich Diesterweg hade liknande tankegång som Mager om att fokuset på den individuella pedagogiken skulle skifta till kollektivpedagogik. Det vill säga att socialpedagogiken ska användas som en brygga inom diskursens dimensioner. Den sociala dimensionen ansåg Mager och Diesterweg var viktig att ta till sig i skolan för fostran av den goda samhällsmedborgaren (a.a.). Under den tiden som begreppet socialpedagogik började forma sig fanns det fattigdom i samhället. Socialpedagogiken ansågs som ett verktyg för att förhindra uppror i samhället, en så kallad krispedagogik. Detta tankesätt var grunden till skapandet av den politiska dimensionen där socialpedagogiken skulle användas som metod för kommande uppfostrings kriser i samhället och skolan (a.a.).

Madsen (2006) lyfter upp två historiska utvecklingsspår i socialpedagogiken där av det första spåret har sin utveckling i socialpolitiken. Utifrån denna grund sammankopplas socialpedagogiken till olika sociala motsättningar som behöver det pedagogiska perspektivet. För att kunna förebygga de sociala motsättningarna används socialpedagogiska aspekter som ett verktyg. De sociala motsättningarna är situationer som en individ inte klarar av på egen hand och har behov av offentligt stöd och hjälp för att kunna främja individens livskvalitet (a.a.). Det andra utvecklingsspåret är allmän pedagogik som äger rum i socialpedagogiska aspekter av sociala moment såsom förskola, skola och familj. Allmän pedagogikens grund ligger i att forma den individuella sociala individen, som i sin tur leder till att kunna behärska sociala sammanhang i samhället. Det som är gemensamt för dessa historiska utvecklingsspår är föreställningen om det sociala och den eftertraktade fostran i offentliga institutioner(a.a.).

2.2 Socialpedagogiskt utgångspunkt

I ett socialpedagogiskt perspektiv utgår man ifrån skapandet av relationer och samtal därför är gemenskapen inom socialpedagogik en viktig del (Eriksson m.fl. 2013). När det kommer till socialpedagogik i skolan så kopplas den till interaktion, samverkan och socialisering med omvärlden. När man arbetar med människor i socialt arbete är det viktigt att uppnå tillhörighet, gemenskap, delaktighet och jämlikhet. Detta är det viktigaste arbetet i socialpedagogiskt arbetssätt och bemötande, för eleverna är skolan en viktig verksamhet (Madsen, 2006).

Szönyi & Söderqvist (2012) beskriver att i den socialpedagogiska utgångspunkten är det viktigt att skapa miljöer där eleverna känner sig delaktiga. Green & Ablon (2012) tillägger att förutom att skapa förutsättningar för delaktighet är det viktigt att eleverna får ett bra bemötande. Genom dessa utgångspunkter är det lättare att skapa relationer med eleverna och bidra till en känsla av tillhörighet och gemenskap.

Skolan ska vara en viktig verksamhet för alla elever oavsett variationer och begränsningar. För att elever på skolan ska kunna utvecklas, lära sig och fånga upp kunskap är utbildning en viktig faktor. Utbildningen ska vara tillgänglig och anpassad för alla. Det är viktigt att lära sig av utbildningen i skolan om mänskliga rättigheter och om vårt samhälle som vi lever i. Samarbete mellan skolan och hemmet ska kunna ge eleven möjlighet att utveckla och stärka sina kunskaper hemma också. Det är viktigt att eleverna blir kompetenta, kreativa och ansvars villiga individer (Skollag 2010:800, kap 1, 4 §). Germundsson (2011) skriver att en organisation behöver gemensamma mål för att kunna samarbeta och inleda denna process. För att denna process ska kunna fungera är det viktigt att olika professioner samarbetar och delar med sig av sina erfarenheter. Under en sådan process kan det lätt skapas missförstånd mellan professioner och för att kunna motarbeta detta behöver man hitta ett gemensamt synsätt (Socialstyrelsen, 2007).

2.3 Elever med ADHD i skolan

ADHD är en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF), den procentuella statistiken på elever med ADHD i skolan är fyra till åtta procent (Gillberg, 2013). Vilka svårigheter man har skiljer sig åt beroende på den individuella utvecklingen. Skoglund (2020) skriver att det finns skillnad i hur symptomen för tjejer och pojkar yttrar sig. Det framgår även att tjejer med ADHD inte får lika mycket stöd som pojkar med ADHD. Anledningen är att symptomen hos tjejer inte är lika synliga som hos pojkar. Samhället ser pojkarna som hyperaktiva och då förväntar samhället också att tjejerna ska passa in inom denna stereotyp (Skoglund, 2020). Både Gillberg (2013) och Skoglund (2020) är eniga om att symptomen yttrar sig olika från individ till individ. ADHD elever har oftast svårigheter med aktivitetskontroll, impulskontroll, koncentrationssvårigheter och uppmärksamhetsstörning (Gillberg, 2013).

Mot denna bakgrund är skolan en viktig del i individens liv och eftersom personer med ADHD har svårighet med att sitta ner och lyssna utan att tankarna rusar i väg, behövs det individuella pedagogiska insatser. Gillberg (2013) skriver att elever med ADHD behöver ett lugn lärmiljö utan faktorer som kan distrahera som till

exempel undervisning i mindre grupper eller bortplockning av detaljerad inredning. Däremot är det svårt att genomföra sådana anpassningar i skolan. Det hade funnits fördelar om resurser hade funnits till mindre klasser för en bättre lärmiljö. Det är viktigt att placera eleven med ADHD nära läraren i klassrummet. Eftersom lärare lättare kan uppmärksamma om eleven tappar koncentrationen. Det är viktigt att elever i skolan får ett gott bemötande av personal och kan känna sig lyhörda samt att kunna förstå elevens perspektiv (Larsson, 2006). Eleven med ADHD får oftast en personlig assistent vilket innebär en tillfällig lösning och inte långsiktigt (a.a.). För att kunna komma med långsiktigt stöd för den individuella utvecklingen behöver skolan se över skolans uppdrag och skyldighet till eleven. Skolverket (2021) skriver att målet är en likvärdig utbildning till alla elever detta inkluderar även elever med särskilda behov. Det behövs däremot en överseende över elevens individuella förutsättningar och skolans resurser vilket inte kan garantera en likvärdig utbildning.

2.4 Socialpedagogiska metoder

Metoder inom socialpedagogik skapas tillsammans med individer genom att tillsammans med socialpedagogen utveckla metoder som anpassas efter egna förutsättningar (Hejlskov & Sjölund, 2018). Olson (2018) skriver att i arbetet med individer handlar det om individuellt förändringsarbetet som görs med stöd av socialpedagogiska metoder och arbetssätt. Inom förändringsarbetet dela man in två kategorier som är den kreativa och individuella problemen. Högström (2018) lyfter upp att individen i det socialpedagogiska arbetssättet alltid ska vara fri och kunna styra över sitt eget liv.

I skolor är mobbning och utanförskap något som är vanligt förekommande (Hejlskov & Sjölund, 2018). För att arbeta förebyggande mot mobbning och utanförskap behöver man utifrån ett socialpedagogiskt arbetssätt ta till sig metoder. Bie (2009) skriver om reflektionsprocessen och hur viktigt det är att använda det i sammanhang där individer behöver reflektera över situationer. Dessutom kan positiva förstärkningar användas som metod där man höjer eleverna och motiverar dem till att utvecklas (Hejlskov, 2014). Genom dessa socialpedagogiska metoder bibehålls alltid tankesättet om att motivera och stärka individens utvecklande. Eftersom socialpedagogiska metoder är individ anpassade finns det inga specifika metoder som man kan använda på alla individer. Därför att alla har olika behov och svårigheter som inte liknar den andre. Lågaffektivt bemötande är en viktig del i arbetet med elever, eftersom en individ i affekt behöver bemötas lugnt i svåra situationer (Hejlskov & Sjölund, 2018).

3. TIDIGARE FORSKNING

I detta kapitel kommer forskningen som redan finns om ämnesfältet, socialpedagogik, socialpedagogiskt arbetssätt och elever med särskilda behov att beskrivas. Vi har valt forskning som förklarar behovet som finns i skolor. Det finns anställda socialpedagoger i skolor, däremot behövs det mer kunskap om socialpedagogen i skolan. Därför finner vi intresse i att redogöra för socialpedagogens roll i samband med stödet elever med särskilda behov får i skolan. Anledningen till att vi lagt fokus på ADHD som är en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning är att diagnosen har ökat de senaste 30 åren (Skoglund, 2020).

Den insamlade empirin har gjorts genom databassökningar i Libsearch för att hitta tidigare forskning. Nyckelorden som använts i sökningarna är “social pedagogy”, “social work”, “pedagogy”, “social pedagogue”, “sweden”, “education”, “special needs students”, “ADHD”. Vi gjorde sökningar på Swepub som är en svensk databas, däremot fick vi inget resultat på relevanta artiklar.

3.1 Socialpedagogens roll

Anderberg (2020) skriver att socialpedagogiken som ämnesfält har haft ett ökande intresse runt om i världen där länder som England tagit till sig det socialpedagogiska perspektivet i samhället. Metoden som används i studien är litteraturgenomgång inom ämnet socialpedagogik och skolmiljö. Det framkommer att det är inom skolan som socialpedagogiken blivit en viktig funktion där professionen socialpedagog utvecklas. Anledningen till den ökade efterfrågan av socialpedagoger i skolan är elevernas ökade risk av frånvaro och inkluderingsperspektivet i utbildningssystemet (a.a.). I Norge har socialpedagoger anställts i förebyggande syfte för att arbeta nära elever som befinner sig i socialt utsatta situationer och miljöer. Socialpedagogerna bidrar dessutom med att förbättra den psykosociala skolmiljön. Lärarförbundet anser också att fler socialpedagoger borde anställas i skolor i förebyggande syfte. Fördelarna blir att lärarna i stället fokuserar på att undervisa medan socialpedagogen i samverkan med skolans elevhälsoteam arbetar främjande. Statistik visar att intresset för socialpedagoger ökar i svenska skolor och kommuner (a.a.).

I en vetenskaplig artikel har Balli (2016) gjort en kvalitativ studie i albanska skolor där han intervjuat socialpedagoger. Syftet med studien är att förstå socialpedagogens roll i skolan. Balli (2016) skriver att socialpedagogen ska främja den individuella förändringen, utvecklingen, sociala sammanhang och rättvisa. Socialpedagogen arbetar utifrån makro-, mezzo- och mikronivå vilket är en modell som omger individens krets. Inom denna modell är individen i centrum där socialpedagogen arbetar med familjen, grupper, samhället och organisationer som finns i individens krets (a.a.). I litteraturstudien framgår det att genom socialpedagoger ökar inkluderingen i undervisningen i skolor. Det som framgår är att socialpedagogen i samarbete med lärare och föräldrar kan tidigt stötta eleven som upplever svårigheter i skolan. Dessutom skapar socialpedagogen lugna inlärningsmiljöer och individuella rehabiliteringsplaner tillsammans med eleven.

Alvarez m.fl. (2013) har gjort en studie om socialpedagogens inflytande på gymnasieelevers utbildningsprocess och de positiva följderna för elevernas resultat i skolan. Studiens fokus har varit att följa elever som väljer att lämna skolan i jämförelse med elever som fortsätter att gå i skolan. Denna studie är gjort i USA där metoden som användes för att mäta antalet anställda socialpedagoger i skolan var dataanalys från IES-källan. Resultatet av denna granskning har visat att allt fler elever valde att slutföra skolgången genom att skolan anställt socialpedagoger. Alvarez m.fl. (2013) skriver att eleverna kände sig mer motiverade till studierna genom att socialpedagogen jobbat övergripande med eleverna. Det socialpedagogen bidrog med i skolan var bättre skolmiljön, stöttning till elever med särskilda behov, sakföra elevernas synpunkter, samarbete med föräldrar och vägleda eleverna (a.a.). Det framkommer att socialpedagogen använder sig av evidensbaserade insatser vilket visat bra resultat hos eleverna.

Slutsatsen av studien blir att vikten att implementera fler socialpedagoger i skolan är viktig för det finns inte mycket forskning om socialpedagoger. Effekten av att anställa socialpedagoger inom skolan leder till att allt fler elever slutför sin skolgång. Dessutom poängterar Alvarez m.fl. (2013) i sin studie att fattigdomen i samhället minskar betydligt när fler elever går färdigt skolan. Det som också tillkommer är att fler elever får bättre stöd och känner sig trygga i skolan. Alla tre skribenter (Anderberg, 2020, Bali 2016, Alvarez 2013) är enade om socialpedagogens övergripande arbete med frågor som utanförskap, sociala problem och integrering.

3.2 Socialpedagogiskt arbetssätt

Det socialpedagogiska tillvägagångssättet grundas på icke formellt och informellt lärande enligt Corney m.fl. (2023). Det vill säga att ungdomars lärprocess sker inom icke formella och informella deltagande i olika kontexter i samhället. För att ta reda på det socialpedagogiska arbetssättet har Corney m.fl. (2023) gjort en internationell litteraturgenomgång om ungdomsarbete. Mot den bakgrunden innebär det icke formella lärandet att individen utvecklas i miljöer som inte är formella som, till exempel situationer där lärandet är frivillig men formaten av lärandet är baserad på metoder och är planerade. Det informella lärandet i motsats till icke formellt lärande sker under individens hela livslopp (a.a.).

Socialpedagogiken fram förhåller sig på ett personcentrerat förhållningssätt där synen på individen är att hen har egna resurser för olika utmaningar. Dessutom ska individen inneha kontroll över sitt eget liv och veta vilka styrkor man har (Corney m.fl. 2023). Med andra ord kan man säga att man har ett holistiskt synsätt där synsättet bygger på att omfamna hela sammanhanget i individens liv. När socialpedagoger arbetar med individer tar de med sina egna värderingar och tankesätt. Som Corney m.fl. (2023) skriver sker yrkesutövningen med hela hjärtat, hjärnan och händerna. Det innebär att arbetet med ungdomar eller individer sker genom socialpedagogens egna förutsättningar än specifika metoder. Grunden i det socialpedagogiska arbetssättet är att främja den sociala aspekten, den sociala identiteten, inkludera och öka den sociala kompetensen för individen (a.a.). För att socialpedagogen ska kunna arbeta utifrån detta tillvägagångssätt är relationskapandet till varandra viktigt. Till följd av detta skapar socialpedagogen ett förändringsarbete. Genom att eleven upplever dessa sammanhang i relationer leder det till en individuell tillväxt i den sociala aspekten. Genom studiens litteraturgenomgång har dessa viktiga aspekter inom socialpedagogiskt arbetssätt lyfts fram.

I skolor förekommer det ofta mobbning därför använder man sig av pedagogiskt arbete. Hultin m.fl. (2021) skriver i sin artikel *“The importance of pedagogical and social school climate to Bullying: A cross-sectional multilevel study of 94 swedish schools”* om pedagogiskt arbete som används i skolan, Eftersom mobbning är en faktor till att elever på skolan mår dåligt men även att elever på grund av mobbning utsätter sig själv för självskadebeteende. Elever med funktionsnedsättning är oftast de drabbade. Detta leder också till psykisk ohälsa för eleverna som utsätts för mobbning. Dimensioner av pedagogiskt och socialt klimat som framkommer i skolan kan förknippas med mobbning. För att kunna motverka detta dilemma så lyfter ledningen upp om det finns möjlighet till stöd för lärarna. Exempel på sådant stöd kan vara personer som har pedagogisk utbildning. För att kunna bryta ner mobbning menar Hultin m.fl. (2021) är det

viktigt att framföra metoder som är relevanta i skolan. Författaren framför att exempel skulle kunna vara ett socialpedagogiskt arbetssätt. För lärare på skolan är mobbning ett utmanande bemötande och för att kunna stödja lärarna i detta skulle man kunna anställa personer med kunskap för att bryta ner mobbningen. Exempel på personer skulle kunna vara personer med socialpedagogutbildning.

Hultin m.fl. (2021) använde sig av enkäter för att kunna utföra sin studie. Enkäterna delade författaren ut i skolan bland elever och lärare som gav ett resultat till en tvärsnittsdesign på flera nivåer. Resultat visade också på data på individnivå om mobbning. Studien visade att det fanns ett samband mellan socialt klimat och mobbning. Positiv påverkan framkom av metoden som presenteras i artikeln. Det resulterade i att skolor som använde sig av uppföranden regler såsom socialt orienterade aspekter av skolklimat hade mindre mobbning på skolan. Det resulterade även till positiva förändringar. Genom att motverka mobbning på skolan kunde man se positiva förändringar i sociala sammanhang som motiverade eleverna mer (a.a.)

Cedersund m.fl. (2021) har i sin artikel gjort en litteraturjämförelse på det socialpedagogiska arbetet mellan yrkena socialpedagog och socionom. Båda professionerna är grundade utifrån det sociala arbetet i samhället och det enda som skiljer dem åt är att socionomutbildningen är på högskolenivå, medan socialpedagogisk utbildning är yrkesbaserad. Cedersund m.fl. (2021) skriver att socialpedagogen kan arbeta inom välfärdssektorn som ledare i olika bemärkelser, i kommunala, statliga, regionala och privata verksamheter eller organisationer. Det kan vara tjänster inom individ- och familj, äldreomsorgen och handikappomsorgen. Däremot finns det särskilda arbeten som kurator i skolan och socialpedagog. Dessutom kan man ha en roll som pedagog inom olika boenden eller i daglig verksamhet (a.a.). Förutom de kommunala arbetsområdena så jobbar socialpedagogen även inom statlig sektor i till exempel Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Som socialpedagog arbetar man med individer i olika åldrar vilket kan vara personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, ungdomar och familjer med sociala svårigheter.

När det kommer till beskrivningen av det socialpedagogiska arbetssättet skriver Cedersund m.fl. (2021) att det är svårt att förklara specifikt vilka metoder som utgör detta pedagogiska aspekt. Däremot är det tydligt att arbetssättet sker inom olika möten med individer som befinner sig i situationer där individuell anpassning behövs. I det individuella stödet går det att ta till sig olika metoder. Däremot är det socialpedagogiska arbetet en pågående process därför finns det inte en specifik metod utan anpassning beroende situation görs (a.a.). Det viktiga i det socialpedagogiska arbetssättet är skapandet av möjligheter till den individuella utvecklingen. Som tidigare nämnts arbetar socialpedagogen utifrån individnivå och gruppnivå för de sociala gemenskaperna. Detta arbetssätt kan förklaras tydligt i arbetet med föräldrar, elever och skolans personal. I en artikel har Johnsson m.fl. (2021) gjort en studie på nyanlända föräldrar och samarbete i skolan med lärare för att öka elevernas engagemang och resultat i skolan. I detta sammanhang är det socialpedagogiska perspektivet som socialpedagogen har en viktig brygga i samarbetet kring elevens stöd. Därför att socialpedagogen jobbar i en omfattande kontext där olika aktörer samverkar.

3.3 Elever med särskilda behov

I artikeln "*social work initiatives for the inclusion of students with special educational needs*" skriver Kwan m.fl. (2017) att det finns barn i skolor med särskilda behov men att personal på skolan inte har tillräckligt med kompetens och kunskap för att kunna stödja dessa elever. Det framkommer i artikeln om vilken aktuell forskning det finns av utbildning baserad på data från Hongkong och Singapore. För lärare, rektorer och andra anställda på skolan har ämnet inte varit deras intresse. Det framkommer att lärare uttrycker att deras arbetsbelastning är för stor för att kunna tillgodose de särskilda behoven. Det framkommer att det saknas resurser på skolan men även personal med rätt kompetens för att kunna stödja dessa elever med särskilda behov. Vidare förklarar Kwan m.fl. (2017) att det inte ligger i föräldrarnas intresse att inskaffa rätt kompetens i skolan för att kunna stödja sina barn. Detta påverkar elevernas utveckling och lärande i skolan och det medför en risk för utanförskap och mobbning. I Hong Kong stödjer man inte elever med särskilda behov lika mycket som de elever som klarar sig på egen hand därför hamnar dessa elever oftast på skolor där det inte finns anpassat stöd (a.a.)

Kwan m.fl. (2017) har skapat ett mentorskapsprogram som är frivilligt för personer med autism, dyslexi, ADHD men den riktar sig till åldersgruppen 14–21. Detta program har skapats för att det förekommer orättvisa hos elever med särskilda behov. För att vara mentor i detta program måste man vara mellan 18–25 år och även gå en kort introduktion men även göra ett volontärarbete i minst tre år. I programmet så är det ett samarbete mellan mentorer och elever där man lär sig något nytt tillsammans genom att utföra en aktivitet. Det finns olika aktiviteter och exempel på aktiviteter är att spela gitarr eller spela upp en teater. Tanken med detta program är att eleverna sedan ska presentera sina kunskaper som de har fått på ett äldreboende (a.a.)

Studien genomfördes via intervjuer för att insamla studiens empiri (Kwan, 2017). Det utfördes intervjuer på fyra mentorer respektive elever. Alla som intervjuades fick möjlighet att uttrycka sig om vad de tyckte om programmet. Eleverna berättade att de elever som har en diagnos eller ett funktionshinder oftast inte välkomnades av andra elever. Mentorns uppgift i programmet är att stödja dessa elever som känner sig utanför och framföra att det olikheter i samhället. Detta stärker också elevernas självinsikt (Kwan, 2017). Det framkommer också att de elever som har ADHD kan upplevas att vara "stirriga" och att det uppfattas som störigt från andra elever. Genom att eleverna deltog i dessa aktiviteter i programmet så stärktes deras självkänsla men även deras trygghet eftersom deras problematik lyfts fram. Aktiviteterna stärkte även elevernas kunskap om normer och att kunna acceptera att alla är olika.

Malmqvist (2016) förklarar i sin artikel utifrån hans studie som han gjorde i en kommun om skolpraxis som gynnar antingen inkludering eller utanförskap i skolan. Denna studie gjordes på tre skolor som ligger i upptagningsområden med liknande socioekonomiska förutsättningar. Skolorna var också placerade i en kommun där det var en mindre skolmiljö och som styrs av kommunens centrala förvaltning. Målet är att se hur många elever med problematiska beteenden som kunde motiveras till att fortsätta skolan. Det framkommer att några skolor inte skickar iväg sina elever till elevhänvisning enhet (PRU) medans andra skolor skickar iväg många. Detta väcker stora frågor i forskningsstudier. I många skolor

förekommer det särskilda skolmiljöer för elever med problemskapande beteende (a.a.)

Malmqvist (2016) förklarar att elever med problemskapande beteende inte inkluderas i vanliga skolor i många andra länder och det är elever som de har svårt att hantera och därför exkluderas de oftast. Detta leder till utanförskap för dessa elever man har svårt att hantera. Elever från PRU som blir uteslutna vänds ofta som ett specialpedagogiskt behov som är i konflikt med förebyggandet av inkludering. Vidare förklarade Malmqvist (2016) att elever med problemskapande beteende är en växande oro för många lärare och menar att detta måste tas på allvar. Elever med besvärande beteende som befinner sig i vanliga skolmiljön har oftast negativ inverkan på andra elevers lärande.

I sin artikel skriver Thornberg (2012) om samverkan för elever med särskilda behov där samarbetet sker tillsammans med elev, professioner och vårdnadshavare. Det framkommer att professioner i skolan har goda relationer till eleverna för att stödja dem efter deras behov. Socialpedagogen som profession och med rätt kompetens bemöter, stödjer och hjälper dessa elever till att uppnå meningsfullhet. Detta skapar då trygghet och en starkare relation mellan elever och professioner. Det är viktigt att eleven förstår varför hen får stöd, känner sig trygg, är modig och vågar ta till sig. Det är viktigt att eleven upplever att det finns engagemang kring eleven, att det finns någon som lyssnar vid svåra stunder. Det är viktigt att alla i skolan samarbetar kring denna fråga men det framkommer att det oftast är omöjligt för alla professioner på skolan att arbeta kring detta (a.a.)

3.4 Reflektioner

Under sökningsprocessen i databasen och sorteringen av valda vetenskapliga artiklar upplevde vi att definitionen av socialpedagog var svår att definiera. Anledningen är att forskningen som finns är på engelska och internationellt. Vi uppmärksamma vid bearbetningen av artiklarna att det stod "social worker" på artiklarna. För att vi skulle få fram socialpedagoger i skolan fick vi ändra det till "school social worker". Under vår sökningsprocessen uppmärksammades det även att tillräckligt med forskning inom ämnesfältet inte finns. Det behövs mer forskning om socialpedagoger i skolan än vad det finns idag. Vid sökningarna fick vi upp mycket forskning som visade på ett socialpedagogiskt arbetssätt i kontext av organisationer som HVB, nyanlända flyktingar, ungdomar med alkoholmissbruk etc. Sammantaget har vi genom databassökningar kunnat få en bredare uppfattning om ämnet genom bearbetningen.

4. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

I detta kapitel kommer vi att använda profession- och handlingsutrymme som teori för att kunna analysera och förstå resultatet av studien. Vi kommer att använda teorin som ett verktyg under bearbetningen av den tematiska analysen. Teorin kommer att öka förståelsen för socialpedagogens profession i sammanhanget till deras handlingsutrymme i skolan.

4.1 Professionsteori och handlingsutrymme

Svensson m.fl. (2021) skriver att man började få upp ögonen för professioner under 1900-talet inom samhällsvetenskaplig forskning. Under den tiden fanns det utbildning men sen var det även andra som var självlärda. Detta skapade osäkerhet bland andra som inte visste vad yrkesutövare hade för kunskaper och erfarenheter i branschen. Utifrån denna aspekt bestämdes det att krav skulle införas på yrkesutövare, dessa krav ställdes från samhället och yrkesutövare (a.a.). Genom denna reform började yrkena professionaliseras. Utbildningarnas syfte i denna reform blev att ge individen en legitimitet i yrket, där examensbeviset skulle vara bevis för de kunskaper individen har inom yrket. Genom denna reform tillkommer dessutom handlingsutrymmet i yrkesutövningen. Med handlingsutrymme innebär det att yrkesutövaren utför handlingar som organisationen man arbetar för har utformat (a.a.). Det innebär att det är organisationen som styr handlingens normativa och moraliska samt etiska aspekt kring handlingsutrymmet gentemot individen som får stöd.

Det finns en del olika synsätt inom professionsforskning, däremot finns det två synsätt: det essentialistiska och det processuella som ökar förståelsen för professionsteorin (Svensson m.fl. 2021). Det essentialistiska synsättet eller så kallad normativa synsättet använder sig av kriterier som en profession ska utgå ifrån. Inom synsättet vill man skilja på professionella yrkesutövare och professioner från andra yrkesgrupper som inte räknas som professionella. Professioner är fria vilket betyder att de inte är bundna till en specifik organisation eller verksamhet. Ytterligare har de professionella ingen skyldighet att ta hänsyn till konflikter och makthierarkin mellan organisationer (a.a.). Det andra synsättet är processuella synsättet och inom denna aspekt ser man professionaliseringsprocessen i samband med samhället där professioner skapas. Inom detta synsätt är syftet att hitta strategier för att ta över makten inom professionens område och kunna påverka. Med andra ord handlar det om att professionen ska äga sina specifika områden för att hindra andra aktörer att påverka något inom deras expertis. Jämförelse med det essentialistiska synsättet är skillnaden att det inte handlar om samhällets bästa och individen i samhället som får hjälp. Tvärtom, här vill man uppnå professionens makt inom dennes domän (a.a.).

Inom socialt arbete har socialarbetaren i uppdrag att stödja människor i olika livssituationer och komma med lösningar tillsammans för att klara av den situationen (Svensson m.fl. 2021). Det sociala arbetet innebär också att bedöma, kommunicera, hjälpa människor, ge service, stärka människor, samarbeta och leda förändringsprocesser. Som socialarbetare har man ett handlingsutrymme som är bunden inom en organisation eller myndighet. Detta gör att man som socialarbetare representerar sin myndighet i mötet med individen i samhället. Socialarbetaren får ett uppdrag av organisationen och kommer i kontakt med individen eller medborgaren i samhället. Genom denna kontakt så skapar socialarbetaren en roll i mötet utifrån organisationens ramar, vilket bestämmer uppdragets handlingsutrymme. Svensson m.fl. (2021) skriver att socialarbetarens position kan beskrivas som frontlinjebyråkrati. Det innebär att socialarbetaren befinner sig i direktkontakt med individen som behöver hjälp. Detta utgör den ansvar som socialarbetaren har att sammanlänka individens behov och organisationens uppdrag så att båda har en riktig uppfattning av stödet. Utifrån denna uppfattning innebär det att organisationens uppdrag avgör hur stort

utrymme socialarbetaren har i sin handling. Utrymmet styrs och påverkas av rutiner, professionella tolkningar, interaktionen mellan individ och socialarbetare. Dessutom har socialarbetaren frihet i hur denne hanterar sitt utrymme däremot är man fortfarande styrd av lagar, riktlinjer, regler, traditioner och överenskommelser.

Handlingar är en del av handlingsutrymmet och kan delas upp i fyra kategorier. Dessa fyra kategorier är traditionell handling, affektiv handling, målrational handling och värderationell handling (Svensson m.fl. 2021). Traditionell handling handlar om att följa normer och regler. Det är uppsatt som ett mål men att den inte är synlig. Affektiv handling handlar om att spegla sig utifrån känslan man bär inom sig. Målrational handling innebär att man utför en insats för den individ som är i behov av ett stöd. Värderationell handling handlar om att man strävar efter målet. När man utför någon av dessa handlingar innebär det att man tar kontakt med någon i syfte av ett avgörande eller en diskussion. Handlingsutrymmet uppfattas som att socialarbetaren har mer makt och kan ta beslut. Den kunskap och erfarenhet som vi människor har när det handlar om arbete med andra människor har en stor påverkan i organisationer (a.a.).

Hur handlingsutrymmet används avgörs av de villkor och uppdrag som organisationen sätter (Svensson m.fl. 2021). För att kunna använda handlingsutrymmet bör man ha professionell kunskap och hållning som har inflytande på vilka handlingar som är troliga och meningsfulla. Utifrån handlingsutrymmet ska socialarbetare kunna göra rimliga val i stödet individen får. Det som skapar handlingsutrymmet i en organisation är samspelet med professionen, vilket också leder till möjlighet att påverka organisationens givna utrymme och ramar. Inom en organisation kan en stark profession påverka vilka ramar en organisation sätter. Däremot kan en svag profession användas som ett verktyg under organisationen (a.a.).

Sammanfattningsvis är handlingsutrymmet något som socialarbetaren använder i ställningstagande beslut där sammanställningen av bedömningar, rutiner och beslut leder till att fatta beslut mellan reglerna. Handlingsutrymmet för yrkesutövare är fri men måste omfattas av lagar och regler som organisationen format. Svensson m.fl. (2021) lyfter upp gemensamma karaktäristiska drag på professioner där synsätten som nämnts är eniga om. Det är sex karaktäristiska drag, professionell expertis, tillit och förtroende, autonomi, avgränsad jurisdiktion, egen yrkesorganisation och professionell etik. Dessa är viktiga att beakta när man som professionell arbetar i en bransch.

5. METOD

Under denna del av avsnittet kommer tillvägagångssättet i studien att förklaras. Det är den kvalitativa metoden som använts i studien där intervjuer har genomförts. Vi kommer att redogöra stegvis för studiens genomförande genom att först beskriva urvalet, metoden, etiken, metodens styrkor och svagheter. Analysen av intervjuerna kommer att göras genom en tematisk analys som kommer att beskrivas tydligare i avsnittet.

5.1 Val av metod

Den metod som vi har valt att använda i arbetet är en kvalitativ analysmetod i form av enskilda intervjuer med socialpedagoger som är anställda i skolor. Anledningen till den valda metoden är validiteten gentemot studiens syfte, att ta reda på socialpedagogens roll och stödet elever med ADHD får i skolan. Enligt Bryman (2018) är den kvalitativa metoden tolkande och ett verktyg när man ska göra djupare tolkningar på olika sammanhang. Eftersom vi ville ta reda på yrkesutövningen ansåg vi att denna metod skulle framföra respondenternas egna uppfattningar. Ytterligare är yrket som socialpedagog relativt ny i skolan, därför vill vi genom intervjuerna ge en verklighets grundad inblick i socialpedagogyrket. Vi genomförde semistrukturerade intervjuer där vårt frågeformulär redan i förhand var skriven. Genom att välja detta tillvägagångssätt med frågorna möjliggjorde detta att följdfrågor kunde ställas under intervjun (a.a.).

5.2 Urval av data

Urvalets process av data har utgått utifrån kopplingen till själva forskningsfrågorna vilket underlättat urvalen av populationen i studien (Bryman, 2018). Vår identifierade population är socialpedagoger som är anställda med titeln socialpedagog i skolan. För att nå fram till respondenterna mejla vi till olika rektorer i grundskolor och gymnasieskolor samt fråga om tillåtelse att intervjua deras socialpedagoger. Viktigt i urvalet var att mejla ut till rektorerna i stället för socialpedagogerna och genom rektorerna kopplas vidare till socialpedagogerna som vissa intressen för att bli intervjuade. Enligt dem etiska perspektiven i att intervjua anställda behövde vi först ett samtycke från rektorn för att kunna intervjua en anställd. Eftersom socialpedagogyrket är ganska ny i branschen ansåg vi att det slumpmässiga urvalet skulle begränsa våra möjligheter (Bryman, 2018). Om det hade gått att genomföra ett slumpmässigt urval hade vi kunnat säkerställa en variation av socialpedagogen. Till exempel kommit i kontakt med socialpedagoger som jobbar i olika skolstadier.

Vi kom i kontakt med sex respondenter genom att mejla till olika rektorer på skolor inom Skåne som vi har oidentifierat med fiktiva namn. Följande namn har vi valt: Johanna, Carolina, Linda, Benjamin, Kajsa och Markus. Fördelningen av i vilka stadier respondenterna är anställda skiljer sig lite från att fem av deltagarna jobbar inom grundskolan där Markus är den ende som jobbar i gymnasieskola. Respondenterna och rektorn fick ta del av informationsbrevet (bilaga 1) innan intervjun för att få en inblick på vad syftet är, vad det handlar om och en liten förberedelse om vad som kan förväntas. Vi anpassade oss efter respondenternas möjlighet till att träffas vilket fungerade bra för respondenterna. Intervjuerna utfördes vid gemensamma bestämda tider på deras arbetsplats där vi fick sitta i en grupp rum på skolan. Miljön som respondenterna intervjuades i var lugn och trygg eftersom respondenterna intervjuades i grupp rum där andra inte kunde höra vad som togs upp. Intervjuerna tog ca 45 minuter per socialpedagog som blev intervjuad.

5.3 Analys tillvägagångsätt

När vi genomförde intervjuerna spelade vi in och sparade inspelningarna i ett USB-minne. Efter intervjuerna kunde vi gå tillbaka och lyssna på intervjuerna och transkribera alla intervjuer (Bryman, 2018). Vi använde inspelningarna för att komma ihåg vad som hade sagts under intervjuerna och för att göra en noggrann tematisk analys.

Vi har använt den tematiska analysen för att bearbeta den insamlade empirin från respondenterna. Det första vi gjorde var att bekanta oss med det socialpedagogiska området. Enligt Braun & Clarke (2006) är det viktigt i en tematisk analys att förstå djupet och bredden i ämnet för att kunna göra en tolkning och koppla teorier till empirin. Men för att förstå vad tematiseringsprocessen innebär beskriver Braun & Clarke (2006) att sortering av data fram förhåller sig till ett tema inom forskningsfrågan. Utav denna bearbetning av empirin skapas det mönster och betydelser som bildar teman. Vi fick fram tre teman ur bearbetningen: socialpedagoger i skolan, elever med särskilda behov och skolans förutsättningar. Den kodade underteman blev relationsskapande, socialpedagogiskt arbetssätt, samverkan, ADHD i skolan, elever utan diagnoser och ledning. Genom att bryta ner kärnämnet i teman blir det lättare att koppla teoretiska utgångspunkter (a.a.).

5.4 Etiska aspekter

När man gör en liknande kvalitativ studie är det viktigt som forskare att beakta de etiska perspektiven i genomförandet. Om en studie riktad mot människor som berör känsliga personuppgifter ska göras behövs det en etikprövning (SFS 2003:460). Eftersom vår studie inte berör känsliga personuppgifter och riktar sig till professionen som socialpedagog har vi inte behövt göra en etikprövning.

Informationskravet skriver Forsman (1997) är viktig inför att studien ska påbörjas där det tydligt framgår om vad studien handlar för att respondenterna ska ge sitt samtycke. Innan genomförandet av intervjuerna är deltagarnas samtycke något som vi varit tydliga med. Vi inledde varje intervju med att återigen fråga om respondenterna fortfarande gav muntligt samtycke till att delta i studien. Det är viktigt att undvika tvång och att informationen ska vara väldigt tydlig (Bryman 2018, Forsman, 1997). Däremot finns det nackdelar om man ger för mycket information om studien vilket kan påverka deltagarnas egna aspekter av ämnet (Bryman, 2018).

Konfidentialitetskravet skriver Vetenskapsrådet (2017) är en princip om att forskaren ska bevara den insamlade empirin från respondenterna säkert utan åtkomst till obehöriga. För att minimera riskerna har vi lagt in intervjuerna i ett USB-minne. När vi sedan behövt lyssna för att bearbeta materialet har vi kopplat minnet till en Ipad där flygplansläget är på. Anledningen är att inspelningen inte ska sparas i molnet. Nyttjandekravet har också följt i studien där respondenternas intervjuer och anteckningar ska endast användas i studien (Bryman, 2018).

6. RESULTAT OCH ANALYS

I detta avsnitt kommer vi att framställa den tematiska analysen av den insamlade empirin från respondenterna i vilket vi har transkriberat och sedan kodat samt kategoriserat i teman (Braun & Clarke, 2006). Under denna process har vi fått fram tre teman: socialpedagogen i skolan, elever med särskilda behov och skolans förutsättningar. Underrubrikerna som vi kodat blev relationsskapande, socialpedagogiskt arbetssätt, samverkan, ADHD i skolan, elever utan diagnoser och ledning. Vi har valt att benämna våra respondenter med fiktiva namn där sex av våra respondenter heter följande, Johanna, Carolina, Linda, Benjamin, Markus och Kajsa.

6.1 SOCIALPEDAGOGEN I SKOLAN

För att få fram en uppfattning av vad socialpedagogen i skolan har för roll så behövde vi göra en intervju för att kunna samla in empiri från yrkesutövare. Vi intervjuade sex socialpedagoger där alla deltagare intervjuades enskilt. Genom tematisering fick vi fram koderna relationsskapande, socialpedagogiskt arbetssätt och samverkan.

6.1.1 Relationsskapande

Under datainsamlingen uppmärksammade vi att vikten av relationskapande i arbetet med elever i skolan var till stor del övergripande. Thornberg (2012) förklarar att relationskapande är en viktig faktor för att kunna stödja elevernas individuella behov och kunna förstå elevernas perspektiv. Nästan alla sex respondenter lyfte upp samma aspekt och förklarade att trygghet och förtroende samt samtal lede till ökat välbefinnande hos elever. Den ena respondenten uttryckte att utan samtal och en relation till eleven blir det svårt att stödja eleven i skolan. Nedan följer citat från respondenterna som visar hur en socialpedagog arbetar för att skapa relationer i skolan.

Kajsa: *“När jag träffar en elev för första gången sätter jag mig bredvid för att det blir lättare för dem eftersom de känner sig inte ut stirrad när man sitter bredvid. Genom att samtala göra det lättsamt och förklara att det du berättar för mig stannar mellan oss för att skapa ett förtroende och trygghet, det ska vara en lugn miljö.”*

Carolina: *“När jag arbetar med dessa elever så anpassar jag mig mycket och jag har mindre genomgångar och jag sitter med dem. De pratar ofta om personliga saker och därför sitter jag där och lyssnar på dem. Jag hjälper dessa elever att arbeta mer självständigt eftersom de kommer från miljöer där de inte har fått möjlighet att utvecklas.”*

För att alla elever som går i skolan ska känna sig delaktiga är det viktigt att skapa miljöer som ger eleverna tillgång till delaktighet i vilket respondenterna också uttrycker. Delaktighet för elever på skolan är en central aspekt för att eleverna ska känna sig viktiga, tillgängliga och lika mycket värda. Ju större delaktighet för elever desto större närvaro på skolan finns det (Szönyi & Söderqvist, 2012).

Även Green & Ablon (2012) benämner att om personal på skolan bemöter eleverna med ett fint och gott bemötande leder det till fler delaktiga elever. För att fler elever ska känna sig delaktiga i skolan kräver det samarbete från skolans personal. Skolans personal tillsammans med eleverna ska samarbeta kring detta. När en personal på skolan lyssnar på eleverna, även om det inte är skolrelaterat, kan eleven uppleva att hen blir hörd och bemött på ett respektfullt sätt. Detta kan leda till att man stärker en relation mellan personal på skola och elever. Ibland vill elever bara bli hörda om deras problematik som de har hemma. Därför kan eleverna uppleva att personalen på skolan är respektfulla och lyhörda. Detta bemötande kring sociala frågor framgår från respondenterna att lärare inte har tid med. Därför kommer socialpedagogen som stöd i skolan för just elevers sociala arenor som lärare inte har tid att fokusera på.

Skapandet av relationer med elever tar tid däremot är det grunden i socialpedagogik eftersom socialpedagogen värdesätter individens identitetsutveckling och sociala kompetens (Corney m.fl. 2023). Detta framgår av respondenten Benjamin där Benjamin uttrycker att han inte alltid har möjlighet att ge tid till alla elever som är i behov av en vuxens närvaro.

Benjamin: *“Vi måste dels börja med att skapa en relation till våra elever för att kunna lära känna de och det tar ju tid och det utrymmet har vi inte alltid och därför blir det svårt för oss att skapa relationer direkt. När man skapat relationen med eleven vet man också gränserna och vad uthålligheten är, vilka ämnen funkar vilka forum eller miljöer som fungerar för eleven, dels får man börja anpassa därifrån”*

Denna tidsmässiga begränsning i relationsskapande med eleverna diskuteras även av de andra respondenterna. Majoriteten av respondenterna uttrycker att relationsskapande med alla elever i skolor med många elever som exempelvis 500 elever blir svårt att skapa relationer till. Däremot blir det socialpedagogens uppgift att känna efter vart socialpedagogen behöver skapa relationer och vilka elever som behöver det socialpedagogiska stödet. Detta ger socialpedagogen en friare handlingsutrymme utifrån professionen dem har. Därför att genom deras expertis kan dem identifiera behoven i skolan och använda deras handlingsutrymme utifrån organisationens uppdrag (Svensson, 2021). Det centrala i det här perspektivet är att individen ska genomgå en individuell personlighetsutveckling (Olson, 2018). Genom denna individuella utveckling möjliggör man att ens egen självkänsla, självrespekt och självförtroende ökar. Mot denna bakgrund ser vi i den insamlade empirin att socialpedagogen genom relationsskapande bidrar till att öka elevernas kompetens i olika sociala sammanhang.

6.1.2 Socialpedagogiskt arbetssätt

I det socialpedagogiska arbetssättet är målet att arbeta med förändringsarbete. Förändringsarbete delas in i två kategorier, den ena kategorin innefattar det som syftar till utveckling, skapande och kreativitet. Den andra kategorin är när en individ har individuella problem eller svårigheter (Olson, 2018). Socialpedagogen arbetar utifrån makro-, mezzo- och mikronivå (Balli, 2016). Dessa nivåer omringar en individ och är en modell som socialpedagogen arbetar i och kring. Eleven befinner sig i centrum och runt eleven finns familj, grupper, samhället och organisationer som socialpedagogen behöver samarbeta för att kunna stödja eleven.

När frågan om vad man har för arbetsuppgifter ställdes beskrev de olika respondenterna vad för arbetsuppgifter de har och hur de arbetar med eleverna. Här nedan har vi ställt två av respondenternas olika beskrivning:

Kajsa: *"Mitt uppdrag då är att beroende på elevens behov försöka få eleven till skolan. Det kan vara hemmasittare, jag jobbar mest med dem eleverna faktiskt sen jag kom tillbaka efter mammaledigheten. Då är det ju att försöka få kontakt med eleven men även med föräldrar och ha en dialog. Jag jobbar ibland med eleven enskild utanför klassrummet i ett grupprum och då kan det vara ett specifikt ämne eller ibland kan det vara samtal kring något som har hänt ute i skolan. Just med det här sociala att det har blivit konflikter eller missuppfattning och vad det är som har gått fel, hur kan vi göra annorlunda? Jag kan också gå in i en klass och titta på hela gruppen, hur är dynamiken, varför känns den eleven utanför där, jo kanske för att det är någonting som händer där och varför händer det, vem ska jag arbeta med då på gruppnivå och individnivå. Jag sitter med i möten med föräldrar socialen och jag kan vara med på SIP möten"*

Johanna: *"Det är ganska nytt och det finns många som inte ens vet vad det innebär eller vad vi som socialpedagoger har för uppdrag. Jag känner bara till några få skolor i Skåne som har börjat med att anställa socialpedagoger. Jag bor i en kommun som inte har en enda skola med anställda socialpedagoger. De som har lärt sig mer om socialpedagogens roll uppskattar det mer och anställer mer. Socialpedagoger efterfrågas mer nu än förut. Jag använder min kunskap för att kunna utveckla det socialpedagogiska arbetssättet i skolan och eftersom det inte finns så många med samma kunskap."*

Den uppfattningen som citaten skapar är att socialpedagogen har en övergripande roll i det socialpedagogiska arbetssättet. Detta genom att arbeta utifrån skolans värdegrund där majoriteten av respondenterna beskriver att de inte har tillräckligt med tid att gå in i alla klasser och arbeta med värdegrundsfrågor som är en del av deras arbetsuppgifter. Green & Ablon (2012) menar på att vårt samhälle utvecklas varje dag men trots utvecklingen har vi många människor som inte kan vara delaktiga. Skolan är en av dem verksamheter som är drabbade där Anderberg (2020) förklarar att efterfrågan av socialpedagoger ökat på grund av ökade risker. Dessa risker är att inkluderingsperspektivet inte levs upp till eftersom elever med olika svårigheter inte känner att dem hänger med i undervisningen. Om rätt stöd inte kan ges till elever som behöver en individuell utvecklingsplan kan det leda till psykisk ohälsa och ökad frånvaro. Det är viktigt att arbeta förebyggande för denna problematik, därför ska man bemöta eleverna på ett bra och professionellt sätt. När personal på skolan lägger mer fokus på att bemöta eleverna med respekt kan det bidra med att eleverna blir mer delaktiga och inte känner sig utanför. Att arbeta bra och professionellt innebär att man kan bidra med positiv motivation och trygghet för eleverna. Detta leder till att mindre elever på skolan känner sig utanför och i stället har en högre närvaro i skolan. Anderberg (2020) skriver att socialpedagogen ska arbeta främjande och bidra till en bättre psykosocial skolmiljö. Detta uttrycks även av en respondent av citatet nedan.

Markus: *"Vi går runt i skolan och skapar trygghet och trivsel och vi försöker vara där eleverna är. Sen finns det ju orosområden om man kan säga så där vi brukar göra undersökningar där elever känner sig otrygga. Då går vi ut och kollar på området. Det kan vara ett område där det samlas många grabbar som*

är högljudda och stökiga. Där många känner sig otrygga och då försöker vi vara på dem platserna så att det blir lugnt”

Hejlskov & Sjölund (2018) skriver att det förekommer mobbning och utanförskap i många skolor. Många elever känner sig inte heller trygga i skolans miljö. Hultin m.fl. (2021) förklarar att genom socialpedagogiskt arbetssätt kan man förbygga skolklimaten. Respondenterna uttrycker också att värdegrundsarbete är viktig i skolan och bidrar med ett bättre klimat i skolan. Att jobba förebyggande så som att vara ute bland eleverna och lyssna på deras önskemål och behov ökar elevernas delaktighet samt trygghet i skolan. Personal på skolan behöver ha kunskap i ett socialpedagogiskt arbetssätt för att kunna arbeta förebyggande mot mobbning, utanförskap, otrygghet och förebyggande för deras delaktighet. När eleverna är delaktiga i skolan så bygger de även upp en gemenskap i skolan vilket främjar deras mående (Cedersund, m.fl. 2019). Hejlskov (2014) skriver att metoden positiv förstärkning kan användas för att höja eleverna och motiverar dem med positiva kommentarer. Detta kan också främja skolklimatet genom att ge komplimanger till elever där deras motivation och samarbetsvilja med elever leder till bättre psykosocial miljö. Denna metod hjälper dessutom till med att skapa trygghet och en starkare relation mellan elever och personal på skolan. Denna metod har i mål att stärka elevernas självinsikt. De positiva kommentarerna kan bidra till att eleverna blir mer motiverade och har en bättre koncentration i stället för att hålla på med annat (a.a.).

I många verksamheter i samhället är det viktigt att använda ett fungerande och bra arbetssätt. I skolan arbetar socialpedagogen ur ett socialpedagogiskt arbetssätt. Socialpedagogen använder sig av socialpedagogiska metoder i skolan däremot är respondenterna eniga om att en metod och arbetssätt inte passar alla elever. Cedersund m.fl. (2021) styrker respondenternas argument att det inte finns specifika metoder men att det däremot är en individuell pågående process. Reflektionsprocessen är en metod som kan användas i syfte till att reflektera över situationer (Bie, 2009). Reflektionen används i olika analyser av ens egna erfarenheter och egna handlingar. När man utför denna process så slår man ihop tidigare erfarenhet och kunskap tillsammans med ny kunskap och erfarenhet. Genom denna process kan man utvecklas men även förbättra nya metoder som framkommer i arbetet. Ett annat sätt att arbeta professionellt och på ett socialpedagogiskt arbetssätt är att använda sig av lågaffektivt bemötande (Hejlskov m.fl. 2018). Vid bemötande av elever som går upp i affekt och som har svårt att hantera sin affekt. Det är viktigt att socialpedagogen har kontroll över situationen som uppstår eftersom socialpedagogen och eleven samarbetar för att bryta ner den affekten eleven befinner sig i situationen. Socialpedagogen jobbar lugnt och känner av situationen innan socialpedagogen tar ett beslut om hur man på bästa sätt löser konflikten. Ett annat förhållningssätt som pedagogen använder sig av är att pedagogen håller avstånd tills att eleven har lugnat ner sig och sedan löser problemet därefter. Detta framkommer även hos en av våra respondenter där Linda förklarar hur en av hennes dagar kan se ut.

Linda: *“Jag har inte samma arbetsuppgifter varje dag utan allt beror på hur dagen ser ut. Jag är också rätt så fri i mitt arbete därför använder jag min kunskap. Jag arbetar främst med att bemöta våra elever så bra det bara går och förstå varför de är som de är. Genom att jag gör detta varje dag så kan jag få en bättre förståelse i hur jag kan vara med eleverna, exempelvis att jag känner av om det inte är en bra dag för någon av eleverna, då vet jag att jag kanske inte kan*

skoja om något eller prata med den eleven för mycket. Jag dämpar mycket mina egna känslor för att de ska få utrymme själva. Jag har ingen direkt arbetsbeskrivning. Jag jobbar mycket med metoden lågaffektivt bemötande. Just i min grupp så handlar det mycket om känslor och därför jobbar jag förebyggande såsom motiverande samtal (MI) eftersom det också förekommer konflikter hemma hos dem. Oftast har elever med ADHD också problem hemma och därför kan det vara viktigt att vi lyssnar och stöttar dem”

Citaten ovan beskriver tydlig meningen med det socialpedagogiska arbetssättet där Linda utifrån socialpedagogiken ser individen som fri och att hen har makt över hens egna liv (Högström, 2018). När man arbetar i skolan skapar man relationer till eleverna och för många elever blir man också en trygghet och på så sätt kommer man närmare eleverna. Därför är det viktigt att kunna hantera sina känslor som yrkesutövare när det kommer till arbete med barn så att det inte påverkar arbetet känslomässigt. Genom att använda sig av reflektionsprocessen kan man lära sig att hantera känslor som framkommer i känsliga situationer (Bie, 2009). Förutom användning av reflektionsprocessen är uppfattningen av professionsteorin och den professionella utvecklingen viktigt att beakta.

Svensson m.fl. (2021) skriver att etiska aspekter är en viktig del i yrkesutövningen eftersom det skapar regler om hur socialpedagogen ska handla. Däremot är socialpedagogens profession i skolan stark och har möjlighet att förändra organisationens riktlinjer (a.a.). Alvarez m.fl. (2013) förklarar att socialpedagogens inflytande i skolan har bidragit med bättre individuella anpassningar, bra skolklimat, ökad gemenskap bland eleverna och skolpersonal. Respondenterna uttrycker under intervjuerna flera gånger att yrkesrollen är ny och att det inte finns mycket kunskap om deras roll. Det är därför deras handlingsutrymme är mer fri eftersom det är en ny roll som är under etablering i skolan.

6.1.3 Samverkan

I nästan alla skolor i Sverige finns det ett elevhälsoteam som har i uppdrag att komma med ett kvalitetsarbete enligt skollagen som personal på skolan kan använda sig av (SFS 2010:800). För att kunna få rätt kompetens för att bemöta eleverna på skolan på ett så bra sätt så möjligt kan personal på skolan använda sig av det arbete som elevhälsoteamet framför. I detta kvalitetsarbete ska det förekomma pedagogiska insatser för att man ska kunna stödja eleverna att kunna uppnå sina mål i skolan men även stödja de i deras välmående och hälsa (a.a.).

Det framkommer från våra respondenter att det finns ett elevhälsoteam på deras skolor som de arbetar på och några av respondenterna är med i elevhälsoteamen. Däremot har vissa av våra respondenter uttryckt att de endast är med i elevhälsoteam när ett möte handlar om en elev med särskilda behov som de arbetar med. Här nedan har beskrivet respondenterna hur deras samverkan med elevhälsoteamet ser ut.

Linda: *“Jag är med i elevhälsoteamet och där sitter jag oftast på möte med elever och kuratorn men även sjuksköterskan och skolans psykolog. Jag är oftast där som en trygghet men även för att diskutera olika lösningar för de olika eleverna. Jag samarbetar även med föräldrarna”*

Kajsa: *"Vi är inte med i elevhälsoteam mötena, vi har dock varit med i vissa möten när det handlat om våra elever, men det riktar sig till specialpedagogerna i så fall. "*

När frågan om dem tillhörde ett team i skolan ställdes var svaren olika, däremot något vi uppmärksammade var skapandet av egna samarbetsgrupper. Respondenterna beskrev att de själva utifrån skolan och elevers behov av stöd anpassar sig efter andra professioner för ett inkluderande perspektiv. Två socialpedagoger uttryckte att de tillhörde ett annat team där samverkan mellan socialpedagog, specialpedagog och speciallärare skapades i syfte till att främja elever som hamnat efter i skolan. I denna "lilla-gruppen" skulle socialpedagogen komma med olika individuella arbetssätt samt följa upp dessa elever. Citatet nedan beskriver tydligt hur en socialpedagog anpassar sig för att kunna samverka i skolan.

Carolina: *"Jag jobbar i en särskild undervisningsgrupp med fem elever tillsammans med specialpedagogen och hjälper dessa elever då att fungera i en skolmiljö. Lärandet kommer i andra hand. Det handlar främst om det sociala så att de kommer till skolan till en början. Jag har dock ingen arbetsbeskrivning för den är rätt så flytande. Jag brukar säga att den är vad eleverna behöver."*

Respondenterna belyser vikten i att kunna samverka med viktiga aktörer och professioner i arbetet med eleverna för att kunna ge ett bra stöd. Samverkan enligt Germundsson (2011) innebär att verksamheten har ett gemensamt mål där samarbete behövs för att uppfylla målet. Detta tankesätt bidrar till att olika professioner tillsammans drar nytta av varandras kompetenser. Vilket har visats leda till stor nytta i området där barn far illa genom att implementera detta arbetssätt. Dessutom är det lagstadgat som skyldighet enligt förvaltningslagen 8§ att samverka med myndigheter och andra organisationer som ger nytta för individen. Trots skyldighet till samverkan behövs det en förtydligande kring socialpedagogens roll och arbetsbeskrivning. Majoriteten av respondenterna beskrev att dem oftast förväxlas som resurs och tillfrågas att hoppa in som lärare när en lärare är sjuk. Carolina uttrycker detta förvirring i citatet nedan.

Carolina: *"Jag tycker att de ser oss som resurser och de vet inte riktigt vilken kompetens vi har. Men de man jobbar nära har en bättre förståelse av vår roll. Jag jobbar med en specialpedagog i min grupp som jag jobbar i och specialpedagogen brukar säga att det behövs fler socialpedagoger på skolan för det finns områden som specialpedagogen inte förstår sig på. Specialpedagogen menar på att hon är ute efter att lära ut kunskapen och att socialpedagogen har mer kunskap i sociala sammanhang"*

Samverkansprocesser leder till missförstånd mellan professioner där olika yrkesutövningar har olika synsätt. Däremot är det viktigt att hitta en tillmötesgång mellan synsättet för att samverkan ska leda till positiva följder (Socialstyrelsen, 2007). Balli (2016) skriver att tidiga samverkans insatser mellan olika professioner leder till bättre möjligheter för individen i längde. Genom professionsteorins perspektiv har varje yrkesutövare en egen expertis inom den domän man är utbildad inom (Svensson m.fl. 2021). Därför kan olika professioner i samverkansprocesser försöka påverka varandras uppfattning i den uppgiften dem har. Enlig professionsteorin innebär detta att varje profession skyddar sina specifika områden.

6.2 ELEVER MED SÄRSKILDA BEHOV

I detta avsnitt kommer underteman ADHD i skolan och elever utan diagnoser att sammanställa respondenternas aspekter av elever i skolan samt stödet som erbjuds. För att elever på skolan ska känna sig värdiga och delaktiga är det viktigt med ett gott bemötande såsom att möta eleverna med empati. Att bemöta elever med empati innebär att personal på skolan är lyhörda och försöker förstå det som eleven har att framföra utifrån elevens perspektiv. Personal på skolan försöker även förstå situationen som eleven befinner sig i. Genom att bemöta eleverna med empati kan de oftast uppleva att de har kontroll över sig själv (Larsson, 2006).

6.2.1 ADHD i skolan

Många elever i skolan tappar ofta koncentrationen eller så går de upp i affekt (Gillberg, 2013). För att kunna förebygga denna problematik ska man arbeta utifrån ett socialpedagogiskt arbetssätt. Ett socialpedagogiskt arbetssätt kan resultera i att eleverna blir motiverade och att de går ner i affekt. När eleverna är motiverade och nere i affekt finns det en möjlighet att de börjar arbeta med sina skoluppgifter. Detta ökar dessutom möjligheten att de kommer tillbaka till klassrummet och deltar i klass uppgifter. När elever går upp i affekt brukar de oftast lämna klassen och gå till en lugnare miljö såsom ett mindre samtalsrum. Vilket respondenterna tydliggör genom att berätta att dem möjliggör dessa miljöer för eleverna med särskilda behov. Det är viktigt att bemöta dessa elever på bästa möjliga mån och sträva efter deras delaktighet.

Genom att inte skapa möjligheter för elever med ADHD i skolan till att kunna inkluderas i skolsammanhang. Bidrar det med att eleven känner sig utlämnad och leda till att eleven utvecklar ett problemskapande beteende (Gillberg, 2013). Det kan upplevas från eleven att hen är bestraffad av omgivningen därför behöver skolan kartlägga dem individuella behoven. Enligt diskrimineringslagen (SFS 2008:567) är det viktigt med ett bra och gott bemötande. Genom att använda sig av metoder som inkluderar eleverna. Elever som har en diagnos är oftast inte inkluderade av andra elever. Kwan m.fl. (2017) lyfter upp detta och menar på att olikheterna ska lyftas upp i samhället och accepteras. Malmqvist (2016) skriver utifrån sin studie att dessa problemskapande beteenden är oftast svåra att hantera. Därför finns det risk att dessa elever oftast exkluderas i skolan. När vi ställde frågan till våra respondenter om de hade erfarenhet av att jobba med elever som har ADHD. Svarade alla att de har olika erfarenhet genom institutioner och andra skolor som dem arbetet på innan. Dessutom kunde några av våra respondenter svara även vilka behov som det framkommer hos elever med ADHD. Här nedanför citeras respondenternas svar.

Johanna: *“Ja, det har jag. Alla är ju olika så det gäller att lära känna dem och få en uppfattning av hur varje individ är men främst är det ju att de har det lätt att tappa koncentrationen. De behöver ett lugnare tempo och en lägre ljudnivå i klassen. Elever med ADHD behöver uppmärksammas mycket mer och se till deras behov för jag anser att det är lätt att förminska deras problematik och svårigheter. Jag tycker att man måste ta dessa elever mer på allvar. Jag jobbar mycket med lågaffektivt bemötande.”*

Kajsa: *“ADHD är ju väldigt mycket individuellt. Det är ganska tydligt att det finns olika grader av ADHD men det dem behöver är fyrkantighet, struktur, förberedelser och lyhördhet att dem ska känna trygghet med att gå fram till en vuxen för tionde gången och ställa frågor. Eftersom även om vi har förklarat så är det inte så att dem kanske förstått, jag har elever som har svårt att sätta ord på saker och då är den här fyrkantigheten en bra grund att stå på och sedan får vi arbeta med de andra delarna senare. Jag går inte in och tänker att, nu jobbar jag med den här diagnosen utan jag jobbar utifrån elevens förutsättningar, resurser, förmågor och vad de inte har och vad vi behöver stötta i”*

Det framgår under sammanställningen av intervjun att respondenterna uttrycker att det inte finns tillräckligt med kunskap om NPF-diagnoser i skolan. Detta med anledning till att det finns ”äldre” lärare från generationer där ADHD inte beaktas i skolan och funnits stöd till förens nu. Därför menar respondenterna att det blir svårare för lärare att hantera elever som har ADHD diagnos. Däremot menar man på att yngre lärare kommer med tiden ha mer kunskap om diagnosen och kunna med hjälp av socialpedagoger stödja och främja elevens lärande och mående.

Socialpedagogen ska utifrån organisationens uppdrag och riktlinjer skapa utrymme i det socialpedagogiska handlings sättet (Svensson m.fl. 2021). Respondenterna som nämnts ovan uttrycker att de själva har möjlighet att göra utrymme till bättre och anpassade inlärningsmiljöer till elever med ADHD. Handlingsutrymmets teori och skapande av utrymme påverkas av socialpedagogens professionella tolkningar, skolans rutiner och mötet med den enskilde eleven (a.a.).

6.2.2 Elever utan diagnoser

Socialpedagogerna beskriver att förutom deras arbete med elever som har underlag på individuellt stöd, hjälp och samverkan med andra professioner så arbetar de även med elever som inte är i behov av särskild anpassning. Socialpedagogerna förklarar att dem på deras raster umgås med alla elever samt ibland går in i de större klasserna för att stödja eleverna. Nedan förklarar några av våra respondenter hur dem arbetar med de andra eleverna.

Carolina: *“Det är en svävande roll och vi kan inte bara säga att det är barn med ADHD eller barn med bara autism som vi jobbar med eller de är bara den typen av problematik som vi har utan det blir väldigt brett hur skolan får använda oss.”*

Linda: *”Jag tycker att svensk skola är fyrkantig och att alla ska passa inom den ramen men så är det ju inte för alla människor är inte fyrkantiga. Alla passar inte in i ramen, det är många som är utanför ramen och därför är det viktigt att vi ser till att man stöttar dessa utsatta människor så att de ska kunna lyckas. Jag tycker att man ska vara effektiv och tänka utanför boxen. Samtidigt som vi också är inne i andra klasser och stöttar alla andra elever så kan jag tycka att man kan använda sig av metoder som vi använder till elever med särskilda behov”*

Det är olika perspektiv från socialpedagogerna som dyker upp under intervjun där vissa anser att uppdelningen av elever med särskilda behov är en fördel. Som de flesta respondenterna berättar hade drömmen varit att kunna erbjuda ADHD elever möjlighet till mindre undervisningsklasser. Detta understryks även av Gillberg (2013) som förklarar att koncentrationssvårigheter gör att eleverna

missar det mesta i skolan. Däremot menar en del av respondenterna att även om man vill anpassa det mesta utefter ADHD-elevens behov leder det till andra konsekvenser. Om man hade kunnat möjliggöra en lugn miljö med bättre förutsättningar för inläring för elever med ADHD hade det gått emot normaliseringsprincipen i skolan. Med det menas att eleverna inte ska märkas som "annorlunda" och integreras i klassen med andra elever. Det framkommer av respondenterna att dem upplever en positiv effekt av mindre grupper och miljöer. Nedan citeras respondentens perspektiv.

Johanna: *"Jag har inte jobbat som socialpedagog så länge men det som jag upplever positivt är att man har fördelat eleverna med särskilda behov i ett annat klassrum där det är en lugnare miljö. Vad jag vet så är det inte många skolor som använder detta som en metod. Skolan ger dem möjlighet att vara en särskild undervisningsgrupp. Vi använder oss väldigt mycket av datorer tillsammans med dessa elever. Ibland när dessa elever inte är på plats så får jag fördela mitt arbete i andra klasser där jag stödjer elever som inte har särskilda behov därför kan jag känna att jag gör någon nytta med tiden."*

Citatet ovan förklarar de handlingsutrymme som socialpedagogen styr över (Svensson m.fl. 2021). Socialpedagoger anställs främst för elever med särskilda behov och genom Johannas beskrivning har socialpedagogens roll förändrat de ramar som skolan skrivit ner. Inom handlingsutrymmet är det viktigt att yrkesutövaren kan bedöma rimligheten i vissa handlingar i arbetet med elever. Dessutom som profession är det centralt att behärska professionell kunskap och hållning till handlingar som skapar meningsfullhet i skolan (a.a.). På så sätt kan socialpedagogen bedöma skolans uppdrag och sammanlänka elevens behov.

6.3 SKOLANS FÖRUTSÄTTNINGAR

Avsnittet kommer att ta upp undertemat ledning som framkommit genom bearbetningen av intervjuerna. Under tematiseringen framkommer det att tydlighet kring arbetssätt och arbetsuppgifter är till stor vikt.

6.3.1 Ledning

Skolans ledning har den övergripande makten när det gäller hur socialpedagogen ska utföra sina arbetsuppgifter. Det framkommer under intervjuerna att socialpedagogernas handlingsutrymme är väldigt fritt eftersom ledningen har ett stort förtroende kring deras expertis inom arbetet med elever. Dessutom nämner en av respondenterna att det behövs ett tydligt direktiv och underlag av beslut för att kunna ge elever särskilt anpassat stöd. Detta med anledning av att skolan får ekonomiskt stöd när elever i skolor har extra behov av speciella anpassningar.

Enligt respondenterna framkommer det att ledningen inte har någon övergripande överblick på vad det innebär att arbeta som socialpedagog medan det finns andra som har stärkt den kunskapen och därför strävar de efter att anställa socialpedagoger. Nedan kommer vi presentera vad de olika respondenterna har att tillägga.

Johanna: *"Jag har inte fått någon skriftlig arbetsbeskrivning av ledningen. Ledningen har uttryckt att jag kan arbeta fritt och tänka utanför boxen samtidigt"*

som de uttrycker att de vill att man ska jobba i mindre grupper och arbeta utifrån socialpedagogiskt arbetssätt. Jag arbetar i en klass med elever med olika svårigheter som inte kan vara med i ett klassrum med många elever. Jag hjälper dem att komma ifatt med ämnen genom att stötta dem i sin egen takt där de befinner sig.

Carolina: *“Jag har mycket frihet på mitt jobb därför arbetar jag efter mitt sätt och använder mina metoder. Rektorerna har inte så mycket kunskap om vår roll därför har de ett starkt förtroende för oss. På skolan har vi ingen metodbank utan vi får själv hitta vårt material som vi ska använda själv genom att lära känna eleverna och sedan hitta rätt hjälpmedel. Vi anpassar oss mycket genom att arbeta i ett lugnt tempo. Jag har påverkat skolan positivt genom positiv förändring och utveckling. Biträdande rektorn uttrycker ofta att socialpedagoger är något av det bästa som hon har anställt och satsar på att utveckla det området ännu mer. Vi jobbar dock inte skolövergripande, som man gör på vissa grupper, där man jobbar med värdegrund. Vi jobbar i särskilda undervisningsgrupper. Vi har fler elever som är närvarande i skolan genom att vi arbetar på detta sätt”*

Andra professioner i skolan upplevs inte ha kunskapen om vad socialpedagogen i skolan gör och vilka arbetsuppgifter den har. Detta förklaras i avsnittet om samverkan (6.1.3) där ledningens uppfattning om socialpedagoger i skolan bidrar till en säkerställning av yrkesutövningen. Därför att oftast förväxlar lärarna socialpedagogerna som elevassistenter eller resurspedagoger, vilket de inte är. Detta beskriver en av respondenterna tydligt under intervjun där hon hamnat i en situation där hon behövt förklara hennes arbetsuppgifter för en annan lärare.

Kajsa: *“Ibland kan det vara svårt med dem som har arbetat länge inom yrket och kanske närmar sig pensionsåldern och har inte riktigt förståelse för våra elevers behov, och vad man egentligen behöver arbeta med dem om. så att det har hänt en gång med en lärare att jag har fått förklara att det spelar ingen roll om dem har en diagnos eller inte utan vi är här för eleven och utifrån deras förutsättningar. Där kan det ha krockat och just här har läraren inte haft förståelse över mitt yrke”*

Förutom den upplevelsen med läraren framkommer det även från en annan respondent att deras roll i skolan missbrukas. I stället för att sätta in dyra vikarier eller annan resurspedagog tillfrågas oftast socialpedagogerna att hoppa in och ta över till exempel en undervisning. Genom denna aspekt blir det att socialpedagogens arbete i skolan missuppfattas. Enligt professionsteorin är det viktigt att styrka att man som yrkesutövare har kunskap inom området socialpedagogik (Svensson m.fl. 2021).

Benjamin: *“sen ska vi ju inte missbrukas för jag har andra kollegor som satts in som elevassistans och en annan som går in och tar undervisningar. det är ju inte rätt då har man ju missuppfattat behovet”*

Benjamins aspekt av socialpedagogens missuppfattning går emot Markus där han berättar under intervjun att han hoppar in som extra resurs. Orsaken till denna osäkerhet kring socialpedagogens roll i skolan är den otydliga arbetsbeskrivningen. Respondenterna tillfrågades om de hade en skriftlig arbetsbeskrivning där det står vad som omfattar deras arbetsområde. Dem flesta

svarade att dem inte hade en arbetsbeskrivning, vissa var osäkra om det fanns och någon berättade att det skulle finnas på anställningsavtalet.

Benjamin: Skrattar och döljer ansiktet med händerna och suckar:

“Ehm, nej! Jag har ingen direkt arbetsbeskrivning men vi jobbar fortfarande med att stödja eleverna i deras vardag i skolan och samarbetar med elevhälsoteamet i en liten grupp som vi har i skolan”

Majoriteten av respondenterna uttryckte att deras handlingsutrymme var fritt men att det styrdes av ledningen och dem ekonomiska resurserna som ges till skolan för stödet elever med särskilda behov får. Däremot poängteras att socialpedagogens roll och deras arbete inte når upp till hela ledningen. Det behövs mer kunskap och uppfattning kring deras omfattande arbete i skolan. Utifrån socialpedagogens profession är det viktigt att organisationen tydliggör socialpedagogens uppdrag (Svensson m.fl. 2021). Genom tydliggörandet av arbetsbeskrivning är det lättare för socialpedagoger att använda sig av deras handlingsutrymme. Dessutom leder det till att socialpedagogen kan planera och skapa mer utrymme och möjlighet till socialpedagogiska handlingar för att främja skolsituationer för elever i skolan.

7. DISKUSSION

7.1 Sammanfattning

Relationskapande är viktigt i förändringsarbetet därför att det centrala perspektivet är att individen ska genomgå en individuell personlighetsutveckling (Olson, 2018). Denna personliga utveckling bidrar till att individens egen självkänsla, självrespekt och självförtroende ökar. Utifrån detta arbetssätt har socialpedagogen en friare handlingsutrymme därför att utifrån deras kunskap inom ämnet socialpedagogik lättare kan identifiera behoven i skolan (Svensson m.fl. 2021). Genom den insamlade empirin framkommer det att relationskapandet ökar elevernas sociala kompetens.

Det socialpedagogiska arbetssättet som socialpedagogerna etablerat i skolan har bidragit till bättre individuella anpassningar, bra skolklimat, ökad gemenskap bland elever och personal (Alvarez m.fl. 2013). Socialpedagogens profession är stark och det innebär att socialpedagogen har en stor möjlighet till att förändra skolans ramar och riktlinjer (Svensson m.fl. 2021). Under intervjuerna berättar fler av respondenterna att socialpedagogs rollen är ny i skolan. Vilket gör att deras handlingsutrymme är friare på grund av att yrkesrollen är under etablering inom skolans organisation.

Samverkansprocessen är en viktig del av det socialpedagogiska arbetssättet. Tidiga anpassade insatser för elever leder till en ökad möjlighet för eleven i längden (Balli, 2016). Därför är samverkan mellan olika professioner en viktig aspekt i socialpedagogiska arbetet. Enligt professionsteorin har varje yrkesutövare stort kunskap inom den området dem är utbildade i (Svensson m.fl. 2021). Detta gör att de olika professionerna i samverkansprocessen försöker påverka varandras kunskaper och skydda deras specifika områden.

Elever med ADHD i skolan behöver individuella anpassningar utefter deras inlärningssvårigheter i skolmiljön (Gillberg, 2013). Socialpedagogen ska utifrån skolans uppdrag skapa utrymme i hens socialpedagogiska handlingsätt för att kunna erbjuda stöd till eleverna (Svensson m.fl. 2021). I den insamlade empirin från respondenterna framkommer det att dem har själva utrymme till att utveckla anpassade inlärningsmöjligheter för elever med ADHD. Socialpedagogens handlingsutrymme påverkas av professionella tolkningar, skolans rutiner och möten med eleverna (a.a.).

I skolans uppdrag ingår det att socialpedagogen också finns till stöd för elever utan diagnoser vilket den insamlade empirin tyder detta. Däremot anställer man socialpedagoger främst för elever med särskilda behov. Socialpedagog yrket har däremot bidragit till att förändra skolans ramar och riktlinjer genom den handlingsutrymme socialpedagogerna har i arbetet (Svensson m.fl. 2021). Dessutom är det viktigt att socialpedagogen kan behärska professionell kunskap gentemot handlingar som skapar meningsfullhet i skolan. Detta ger utrymme till socialpedagogen för att se helheten av skolans uppdrag och sammankoppla stödet eleven har behov av (a.a.).

Under tematiseringen framkommer det att skolans ledning behöver förtydliga socialpedagogens arbetsbeskrivning. Dessutom behöver ledningen skapa en övergripande uppfattning av vad socialpedagogen bidrar med i skolan. Svensson m.fl. (2021) skriver att enligt professionsteorin behöver det finnas en tydlighet kring socialpedagogens arbetsbeskrivning. Därför att det kan påverka socialpedagogens handlingsutrymme i arbetet med eleverna. Genom en tydliggörande arbetsbeskrivning bidrar det till att mer utrymme ges till den socialpedagogiska professionen i skolan till att främja skolsituationer.

7.2 Metoddiskussion

Genom att använda sig av den kvalitativa metoden så finns det både fördelar och nackdelar. Fördelen med att använda sig av intervjuer och en tematisk analys är att man kan tolka sammanhangen och skapa samband utifrån teman (Braun & Clark, 2006). Det tematiska tillvägagångsättet beskrivs som ett ramverk och har ingen tydlig definition i hur metoden ska användas vilket är en svaghet. Anledningen till det valda tillvägagångsättet av tematisk analys och intervjuer var att kunna dela upp empirin i teman för att systematiskt skapa ett samband. Det framgår även tydligt i avsnittet om tidigare forskning om svårigheten till att åstadkomma litteratur om socialpedagogers roll i skolan i samband med ADHD elevers stöd. Därför har den kvalitativa metoden varit en fördel för att uppnå studiens syfte.

Bryman (2018) skriver att det finns risker med att genomföra intervjustudier, dessa risker innebär underteckningen. Vilket betyder att relevanta resultat från respondenterna inte tas med i studien. Detta på grund av tidsmässig begränsning som till exempel detta examensarbete. Bryman (2018) beskriver att en kvalitativ forskning riktar sig mot en liten grupp eller individer alltså en kontext av en situation inom samhället. I studien har anställda socialpedagoger genom rektorer blivit tillfrågade att delta i studien. Genom denna följd är överförbarheten mer trovärdigt eftersom det som ansågs betydelsefullt i studien var anställda socialpedagoger.

7.3 Resultatdiskussion

Syftet med denna studie är att ta reda på vilket socialpedagogiskt stöd elever med ADHD får i skolan. För att kunna ta reda på syftet har vi haft två frågeställningar under arbetets gång; *”Hur ser stödet ut för elever som har ADHD i skolan?”* och *”Vad har socialpedagogen för roll i skolan?”*.

Den övergripande fyndet som framställs i studien är att socialpedagogerna i skolan inte har integrerats tillsammans med de andra professionerna. Det handlar främst om otydliga arbetsbeskrivningar från skolans ledning. Dessutom är socialpedagogs rollen en ny profession i skolans värld. De flesta rektorer har inte förståelsen om vad en socialpedagog kan bidra med i skolan. Under intervjuerna framkommer det att socialpedagogerna själv har fått gå till ledningen och förklara vad deras arbete handlar om. Anderberg (2020) skriver att socialpedagogiken som ämnesfält har haft ett ökande intresse med denna anledning har professionen socialpedagog utvecklats. Elever som är socialt utsatta och upplever svårigheter i skolan har uppmärksammats. Genom att anställa socialpedagoger i förebyggande syfte har det resulterat i att elevers psykosociala skolmiljö har förbättrats. Vi kan dra slutsatsen att fler skolor uppmärksammat att elevers sociala mående och funktionsnedsättningar också behöver stödjas om skolresultatet bland elever ska främjas. Socialpedagogen arbetar utifrån ett holistiskt synsätt och det innebär att socialpedagogen omfamnar den enskildes hela livssammanhang (Corney m.fl. 2023).

Socialpedagogen arbetar med det individuella förändringsarbetet, utvecklingen och sociala sammanhang (Balli, 2016). En lärare har inte samma möjligheter till att stödja elever med särskilda behov i skolan på det visset som socialpedagogen har möjlighet till. Eftersom lärare har ansvar över fler elever och behöver undervisa en helklass. Socialpedagogen har möjlighet att skapa en närmre relation till eleverna eftersom lärare fokuserar på att undervisa eleverna. Genom att socialpedagogen går runt i skolan ökar elevernas trygghet. Thornberg (2012) styrker detta i sin artikel där elever som upplever att det finns engagemang i deras utveckling känner sig lyhörda, trygga och modiga.

Det andra fyndet som uppmärksammades under insamlingen av empirin var att socialpedagogerna inte hade möjlighet att stödja alla elever i skolan. Respondenterna förklarade att elever som har diagnosticerats med ADHD har rätt till individuellt anpassat stöd eftersom skolan får resurser till att stödja dessa elever. Däremot betyder det inte att socialpedagogerna inte kan stödja andra elever som inte har någon diagnos eller funktionsnedsättning. Socialpedagogen ska kunna hjälpa och finns som stöd för alla elever i skolan. Det innebär att socialpedagogen har en övergripande arbetsroll i skolan via arbetsuppgifter som stöttning för elever, bättre skolmiljö, advocera för eleverna och stödja elever med särskilda behov. Dessa är arbetsuppgifter som skapar gemenskap och meningsfullhet bland elever (Alvarez m.fl. 2013)

Avslutningsvis har studiens empiri understrukit socialpedagogernas viktiga funktion i skolan. Där Alvarez m.fl. (2013) poängterar i sin studie att samhället påverkas positivt om fler elever går färdigt skolan då fattigdomen kan minskas betydligt. Dessutom bidrar socialpedagoger till att elever med funktionsnedsättningar inkluderas i skolan och minskar utanförskapen bland andra elever.

7.4 Vidare forskning

Under uppsatsens arbetsgång har vi uppmärksammat att det inte finns mycket forskning om socialpedagoger i den svenska kontexten. Däremot har det framkommit att det socialpedagogiska arbetssättet har utvecklats i andra länder utanför de skandinaviska länderna.

Det hade varit av stort intresse om vidare forskning hade kunnat göras på socialpedagogers övergripande arbetet inom särskolan. Inom särskolan är det elever som har olika funktionsnedsättningar. En undersökning på hur det socialpedagogiska stödet ser ut samt vilka arbetssätt och metoder användas inom särskolan. Det hade varit intressant att jämföra grundskolan och anpassade grundskolan.

Vidare möjliggör en sådan forskning att rektorerna i skolan får möjlighet till att ta del av socialpedagogernas kunskaper. Dessutom bidrar det till att fler rektorer anställer fler socialpedagoger. Detta gör att skolorna ger bättre anpassningar till elever och ökar skolans trygghet för eleverna.

8. REFERENSER

Alvarez M-E, Bye L, Bryant R, Mumm A-M (2013). *School Social Workers and Educational Outcomes, Children & Schools*, Volume 35, Issue 4, Pages 235–243

Alvarsson U, (2018) *Nämnd avslår förslag om socialpedagoger*. Västerviks Tidningen.

Anderberg M. (2020). *In search of a social pedagogical profession in schools. Missions and roles under reconsideration. International Journal of Social Pedagogy*, 9(1):

Balli D, (2016). 'Role and challenges of school social workers in facilitating and supporting the inclusiveness of children with special needs in regular schools', *Academicus International Scientific Journal*, MMXVI (14), pp. 148–157.

Bie K, (2009). *Reflektionshandboken*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Bjärvall K, (2021). *Du har inte ADHD*. Filter, nr. 78, s. 32–49.

Braun V, Clarke V, (2006) *Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. 26 s

Bryman A, (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Cedersund E, Eriksson L, Jansson B, Svensson L- A. (2021). *Social pedagogy versus social work in a Swedish context*. *International Journal of Social Pedagogy*

Cedersund E, Eriksson L, Ringsby Jansson B, Svensson L, (2019). *Renässans för socialpedagogik? – En bok om socialpedagogisk bildning*. Lund: Studentlitteratur.

Cederlund C, Berglund S-A, (2017). *Socialpedagogik: pedagogiskt socialt arbete* Stockholm: Liber

Corney T, Marion J, Baird R, Welsh S, & Gorman J. (2023). *Youth Work as Social Pedagogy: Toward an Understanding of Non-Formal and Informal Education and Learning in Youth Work*. Child and Youth Services.

Diskrimineringslag (2008:567). <https://www.riksdagen.se> (Hämtad: 2023-06-15)

Eriksson L, Markström A M, (2000) *Den svårfångade socialpedagogiken*. Lund: Studentlitteratur.

Eriksson L, Nilsson G, Svensson L A, (2013) *Gemenskaper: socialpedagogiska perspektiv*. Göteborg: Daidalos.

- Forsman B, (1997) *Forskningsetik - en introduktion*. Lund: Studentlitteratur.
- Förvaltningslag (2017:900). <https://www.riksdagen.se> (Hämtad: 2023-06-15)
- Germundsson P, (2011) *Lärare, socialsekreterare och barn som far illa. Om sociala representationer och interprofessionell samverkan*. Doktorsavhandling. Örebro Universitet.
- Gillberg C, (2013). *Ett barn i varje klass: om ADHD och DAMP*. Studentlitteratur AB.
- Greene R.W, Ablon S (2012) *Att bemöta explosive barn*. Studentlitteratur AB
- Hejlskov E-B, & Sjölund A, (2018). *Hantera, utvärdera, förändra: med lågaffektivt bemötande och tydliggörande pedagogik*. Första utgåvan (Stockholm): Natur & Kultur.
- Hejlskov E-B, (2014) *Beteendeproblem i skolan*. Studentlitteratur AB
- Hultin H, Ferrer-Wreder L, Engstrom K, Andersson F, Galanti MR, (2021). *The importance of pedagogical and social school "climate" to bullying: a cross-sectional multilevel study of 94 Swedish schools*. J Sch Health. 2021; 91: 111-124.
- Högström M, (2018). *What is the Swedish Interpretation of Social Pedagogy*. A Literature Review. Pedagogikaspolenczena.
- Johnsson A, Blivik G, & Basic G, (2021). *Newly arrived parents and collaboration in Swedish school context: an interactionally and ethnomethodologically inspired analysis*. *Education*, 141(3): 127–144
- Kwan V, Chun-Sing Cheung J, (2017). *Social Work Initiatives for the Inclusion of Students with Special Educational Needs*, *Practice*, 29:2, 107-119
- Lag om etikprövning av forskning som avser människor (2003:460). www.riksdagen.se (Hämtad 2023-04-10)
- Larsson S, (2006) *Jag kan själv! Nyttan med pedagogisk omsorg*. Höganäs: Kommunlitteratur
- Madsen B, (2006) *Socialpedagogik: integration och inklusion i det moderna samhället* (1:7 Uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Malmqvist J. (2016). *Working successfully towards inclusion—or excluding pupils? A comparative retroductive study of three similar schools in their work with EBD*. *Emotional and Behavioural Difficulties*, 21(4), 344–360.

Olson H, (2018). *En mer personlig bok om förändringsarbete. Så här tänker jag och gör jag – tror jag*. Stockholm: Vulkan förlag.

Skollag (2010:800). www.riksdagen.se .(Hämtad 2023-02-10)

Skolverket (2020). *Skolverkets lägesbedömning*. Rapport 2020:1.

Skolverket (2021). *Grundskolan är inte designad för elever med ADHD*. <https://www.skolverket.se> (Hämtad: 2023-09-17)

Skolverket (2023). *Elevhälsoarbetet har stärkts i skollagen*. <https://www.skolverket.se> (Hämtad: 2023-09-17)

Skoglund B-L, (2020) *ADHD: från duktig flicka till utbränd kvinna*. Natur kultur akademisk.

SOU (2016:94). *Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera*. Regeringskansliet.

Skolinspektionen (2020). *Läraravlastande tjänster: Fokus på grundskolan årskurs 7–9*.

Svensson K, Johnsson E, Laanemets L, (2021) *Handlingsutrymme: utmaningar i socialt arbete*, Stockholm, Natur & kultur.

Socialstyrelsen (2007). *Strategi för samverkan – kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Szönyi K, Söderqvist D-T. (2012) *Där man söker får man svar. Delaktighet i teori och praktik för elever med funktionsnedsättning*. Härnösand: Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Thornberg R, (2012). *A Grounded Theory of collaborative Synchronizing in Relation to Challenging Students*. Urban education. 47

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. 68 s

<p>Projektets titel:</p> <p>Socialpedagogiskt arbetssätt i skolan för elever med ADHD</p>	<p>Datum: 2023-02-27</p>
<p>Studieansvarig/a:</p> <p>Majlinda Gashi och Endrita Kciku</p> <p>Socialpedagog.skolan@outlook.com</p> <p>Handledare: Camilla Nordgren</p> <p>Camilla.Nordgren@mau.se</p>	<p>Studerar vid Malmö Universitet. Fakulteten vid Hälsa och Samhälle, 205 06 Malmö, Tfn 040-6657000</p> <p>Utbildning: Socialpedagogiskt arbete inom funktionshinderområdet</p> <p>Nivå: Kandidatexamen</p>
<p>Hej!</p> <p>Vi är två studenter från Malmö Universitet och heter Endrita Kciku och Majlinda Gashi. Vi går utbildningen socialpedagogiskt arbete inom funktionshinderområdet och ska skriva vår C-uppsats (examensarbete).</p> <p>Vi ska genomföra en kvalitativ intervjustudie där vi vill skapa en förståelse av socialpedagogens roll i skolan. Vi kommer att intervjua anställda socialpedagoger i skolor. Detta informationsbrev har skickats till din rektor som vi sedan bett skicka vidare till socialpedagogen i skolan.</p> <p>Syftet med studien är att undersöka vilket socialpedagogiskt stöd elever med ADHD får i skolan. Det som ytterligare ska ingå är socialpedagogens arbetssätt och metoder i skolan för stödet elever kan få. Anledningen till valt ämne är intresset för metoder och kunskap i skolor kring elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Exempel på frågor som kommer att ställas är följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vad har du för erfarenhet av att arbeta med elever som har ADHD? • Vad har du för arbetsuppgifter? • Är du en del av ett team?, beskriv vilket, hur det verkar och din roll. <p>Intervjun kommer ca vara 1 timme och spelas in. Inspelningen kommer endast vara som stöd till vår analys i arbetet. Tiderna när intervjun kan genomföras kommer att vara anpassbart utefter ert schema. Intervjun kommer att ske via en fysisk träff på gemensam bestämd mötesplats. Alternativt om fysisk träff inte går kan intervjun ske via telefonsamtal eller ZOOM. Vi vill vidare informera intresserade deltagare att studien är frivillig och kan när som under intervju eller efter avbrytas. Inspelningen och informationen vi kommer ta del av kommer att hanteras konfidentiellt. Detta innebär att inga andra obehöriga personer kommer att ta del av vår intervju. Analysen av insamlade data från er deltagare kommer att avidentifieras. Efter avslutad och godkänd uppsats kommer den att laddas upp på Malmö</p>	

Universitets databas. Informanterna kommer att aidentifieras för att inte kunna kopplas till en enskild individ och inspelningen kommer att raderas.

Vi ser fram emot att ta del av era aspekter om det socialpedagogiska arbetet i skolan.

Härmed tillfrågas du att delta i studien.

Vänliga hälsningar och väl mött!

Intervjuguide

Bilaga 2

Inledningsfrågor:

- Presentera oss
- Förklara syftet av intervjun
- Återigen fråga om det finns samtycke till deltagandet och att hen tagit del av informationsbladet.

Bakgrundsfrågor:

- Var har du studerat?
- Finns det andra kurser eller utbildningar du behövt komplettera med?
- Vad har du för arbetstitel?
- Vad fick dig att börja jobba inom skolans fält?
- Hur tolkas socialpedagogs rollen av andra professioner i skolan?

Professionella yrkesrollen:

- Vad har du för arbetsuppgifter?
- Har du en skriftlig arbetsbeskrivning på dina arbetsuppgifter?
- Hur ser det ut med utveckling av metoder till exempel termbank, fortbildning etc.
- Har du erfarenhet av att arbeta med elever som har ADHD?
- Vilka behov ser du att elever med ADHD behöver i skolan?
- Beskriv på vilket sätt du bemöter dessa behov?
- Hur tycker du att skolan hanterar särskilt stöd/extra anpassning till elever med ADHD?
- Tycker du att skolan behöver utvecklas mer för att kunna stödja dessa elever? på vilket sätt?

Samverkan:

- Är du en del av ett team? beskriv vilket, hur det verkar och din roll.

Det socialpedagogiska arbetssättet:

- Vad har du för handlingsutrymme i skolan? är det något du kan påverka? Exempel arbetssättet....
- Har du tillgång till socialpedagogiska hjälpmedel/metoder för att arbeta med elever som har ADHD?
- På vilket sätt anser du att din roll som socialpedagog utvecklat skolan i det socialpedagogiska arbetet?
- Är det något som du vill lägga till utöver våra frågor?